

บทที่ 4

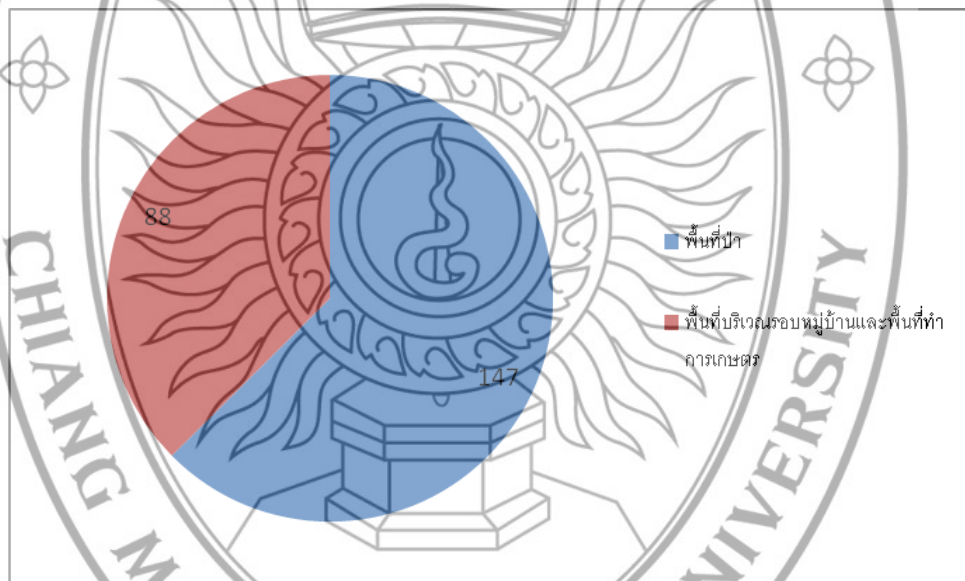
ผลการวิจัย และอภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัย

บ้านพระบาทสี่รอย

จากการสำรวจเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์จากพันธุ์พืชในส่วนของพืชอาหารและสมุนไพร บ้านพระบาทสี่รอย พบว่ามีการใช้ประโยชน์จากพันธุ์พืช จำนวน 235 ชนิด สามารถจำแนกได้ 92 วงศ์ โดยพบวงศ์ Euphorbiaceae มากที่สุด จำนวน 17 ชนิด รองลงมาเป็น Asteraceae 15 ชนิด และ Papilionaceae จำนวน 14 ชนิด ดังภาพที่ 4.3

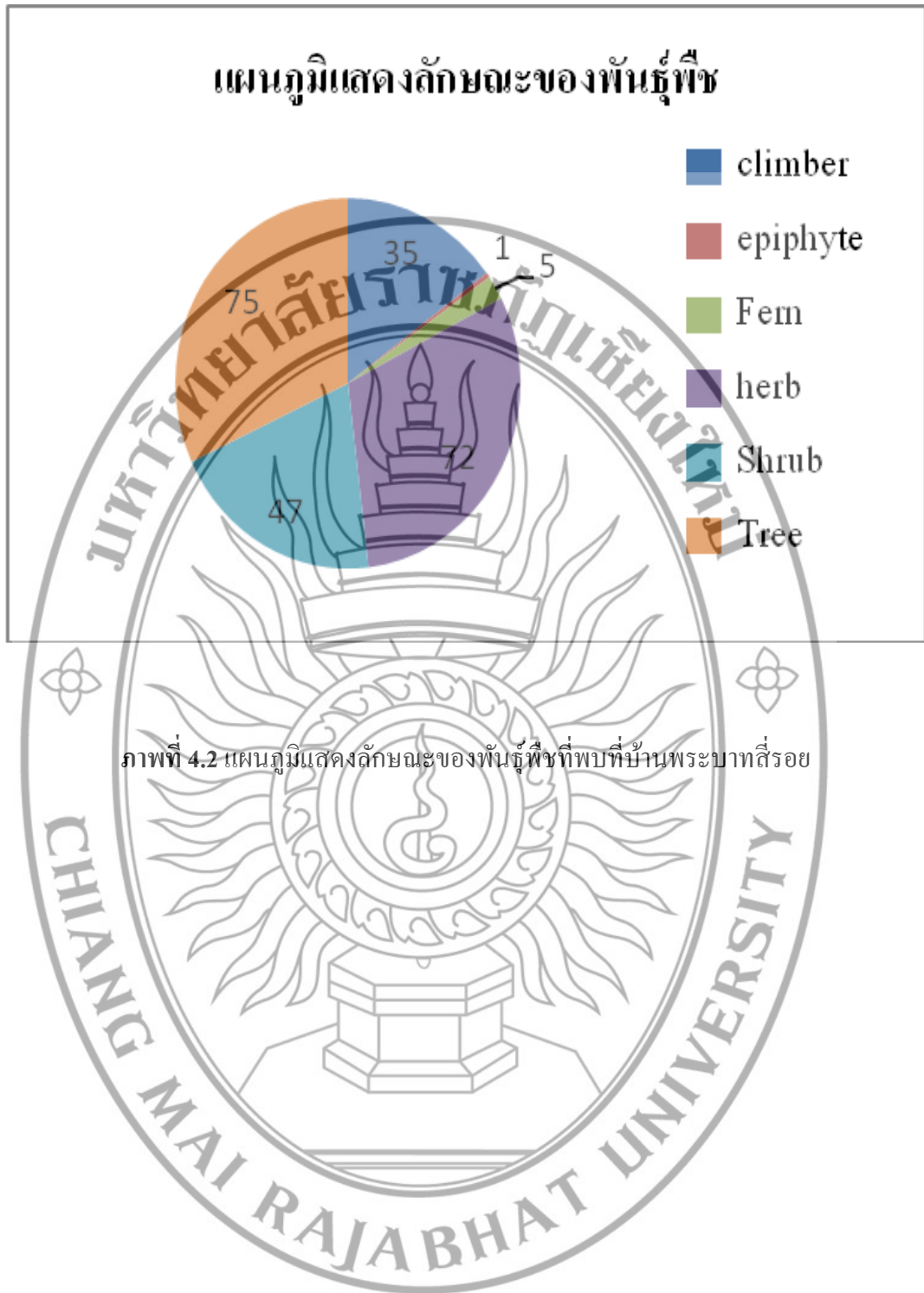
โดยเป็นพืชที่พบกระจายทั่วไปในพื้นที่ป่าใช้สอย จำนวน 147 ชนิด และอยู่บริเวณพื้นที่รอบหมู่บ้าน และพื้นที่ทำการเกษตรจำนวน 88 ชนิด ดังภาพที่ 4.1

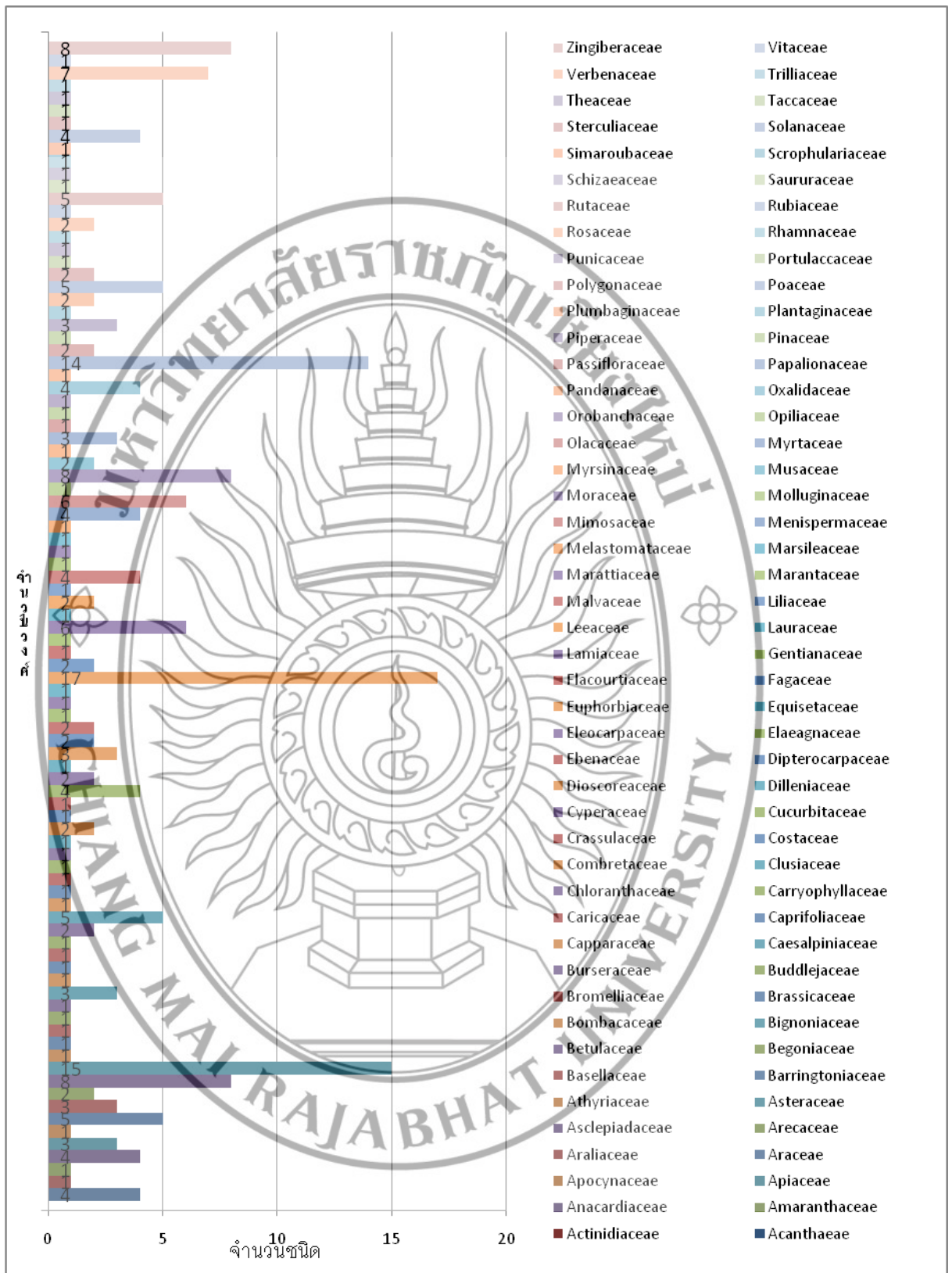
ภาพที่ 4.1 แผนภูมิแสดงชนิดพืชตามแหล่งที่พบที่บ้านพระบาทสี่รอย

จัดจำแนกเป็น ไม้ยืนต้น 75 ชนิด ไม้พุ่ม 47 ชนิด ไม้ล้มลุก 72 ชนิด ไม้เลื้อย 35 ชนิด พืชกลุ่มเฟิร์น และ ไก่เลี้ยงเฟิร์น 5 ชนิด พืชอิงอาศัย 1 ชนิด ดัง ภาพที่ 4.2

แผนภูมิแสดงลักษณะของพันธุ์พืช

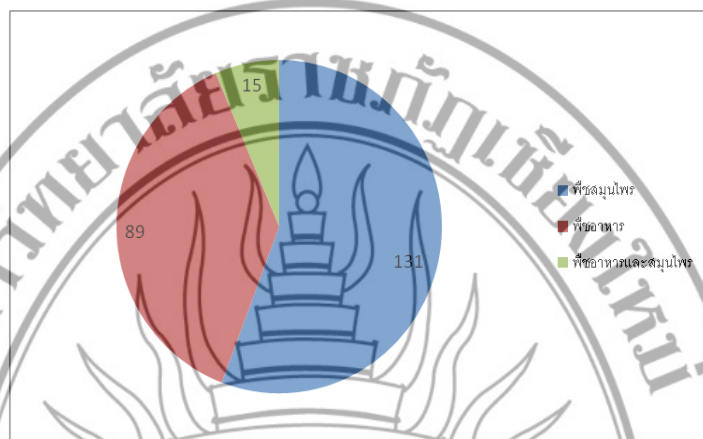

ภาพที่ 4.2 แผนภูมิแสดงลักษณะของพันธุ์พืชที่พบที่บ้านพระบาทสี่รอย

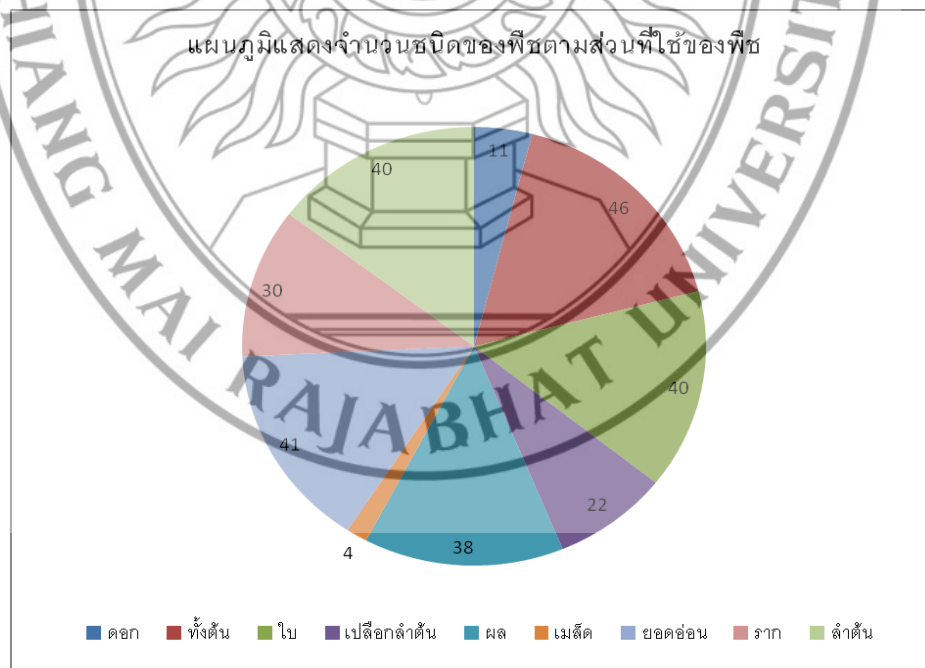
ภาพที่ 4.3 แสดงจำนวนชนิดพืชแบ่งตามวงศ์ที่พบที่บ้านพระบาทสี่รอย

จากการสำรวจเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์จากพันธุ์พืชในส่วนของพืชอาหารและสมุนไพร บ้านพระบาทสี่รอย เมื่อแบ่งตามลักษณะการใช้ประโยชน์พบว่า มีการใช้ประโยชน์จากพันธุ์พืชในด้านของพืชสมุนไพร 131 ชนิด ในด้านของพืชอาหาร 89 ชนิด และใช้ประโยชน์ทั้งในด้านพืชอาหาร และสมุนไพร 15 ชนิด

ภาพที่ 4.4 แสดงจำนวนชนิดของพืชแบ่งตามลักษณะการใช้ประโยชน์บ้านพระบาทสี่รอย

จากการสำรวจเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์จากพันธุ์พืช บ้านพระบาทสี่รอย เมื่อแบ่งจำนวนพืชตามลักษณะของส่วนที่ใช้พบว่า ส่วนที่ใช้ประโยชน์มากที่สุดคือ ใช้ประโยชน์ทั้งต้น 46 ชนิด รองลงมาเป็น ยอดอ่อน 41 ชนิด ลำต้นและใบ 40 ชนิด ดังแสดงในภาพ 4.5

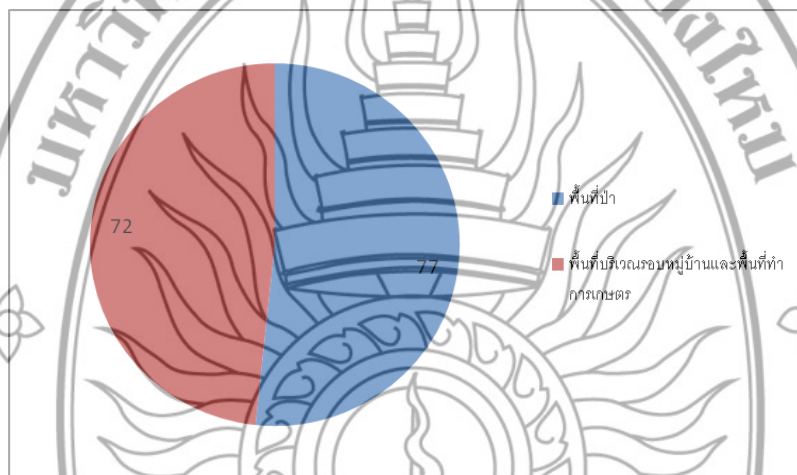

ภาพที่ 4.5 แสดงจำนวนชนิดของพืชแบ่งตามส่วนที่ใช้ประโยชน์ของพืชที่พบที่บ้านพระบาทสี่รอย

บ้านเอืยก

จากการสำรวจเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์จากพันธุ์พืชในส่วนของพืชอาหารและสมุนไพรบ้านเอืยก พบว่ามีการใช้ประโยชน์จากพันธุ์พืช จำนวน 149 ชนิด สามารถจำแนกได้ 62 วงศ์ โดยพบวงศ์ Euphorbiaceae มากที่สุด จำนวน 10 ชนิด รองลงมาเป็น Papilionaceae จำนวน 9 ชนิด และ Poaceae จำนวน 9 ชนิด ดังภาพที่ 4.9

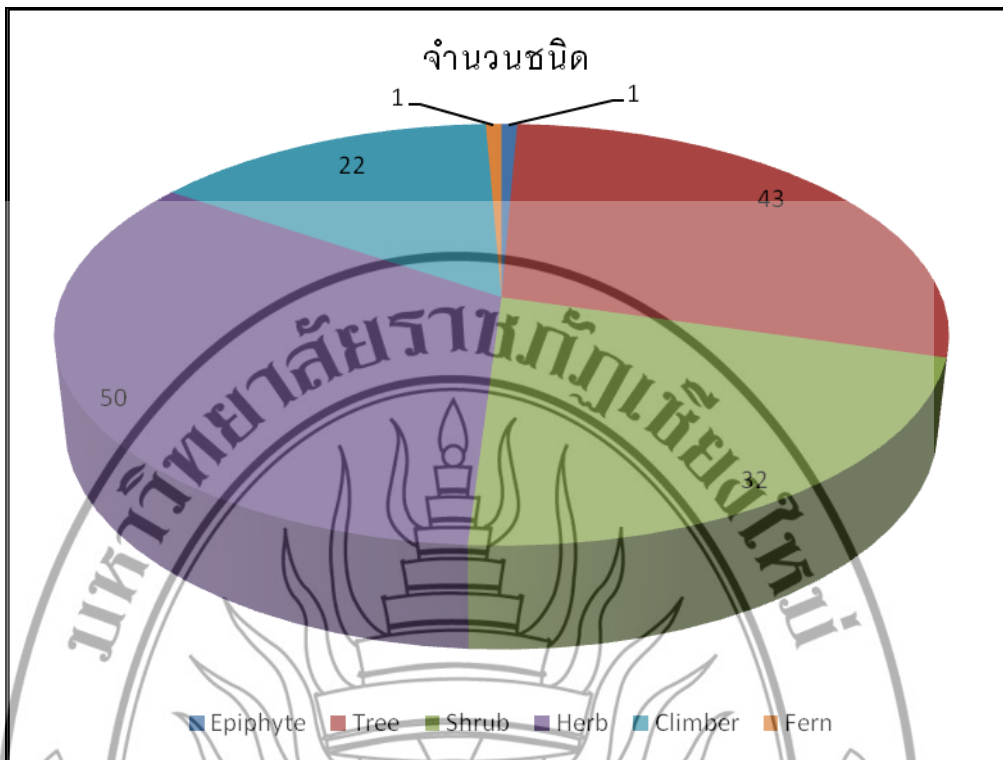
โดยเป็นพืชที่พบกระจายทั่วไปในพื้นที่ป่าใช้สอย จำนวน 77 ชนิด และอยู่บริเวณรอบหมู่บ้าน และพื้นที่ทำการเกษตรจำนวน 72 ชนิด ดังภาพที่ 4.6

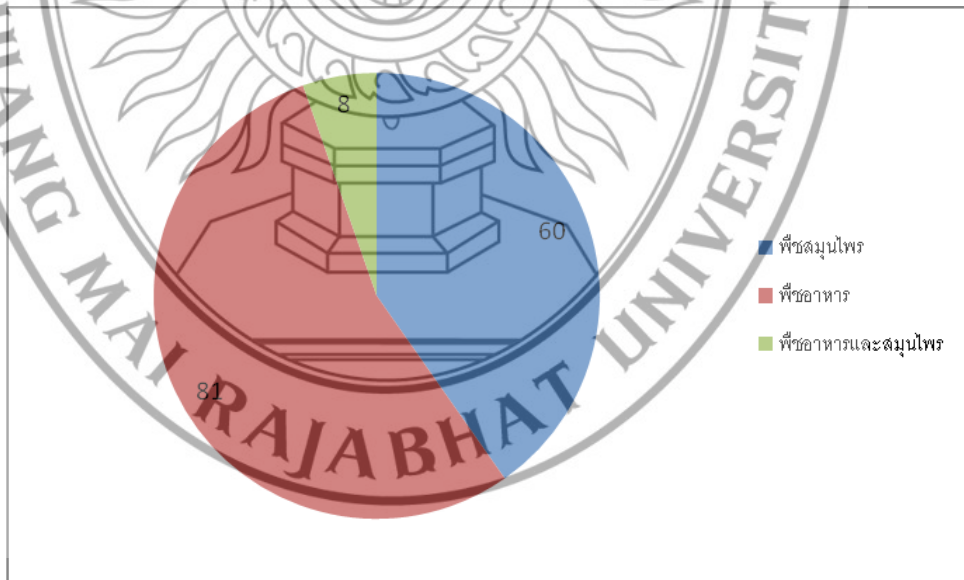
ภาพที่ 4.6 แผนภูมิแสดงชนิดพืชตามแหล่งที่พบที่บ้านเอืยก

จัดจำแนกเป็น ไม้ยืนต้น 43 ชนิด ไม้พุ่ม 32 ชนิด ไม้ล้มลุก 50 ชนิด ไม้เลื้อย 22 ชนิด พืชกลุ่มเฟิร์น และกล้วยเลี้ยงเฟิร์น 1 ชนิด พืชอิงอาศัย 1 ชนิด ดัง ภาพที่ 4.7

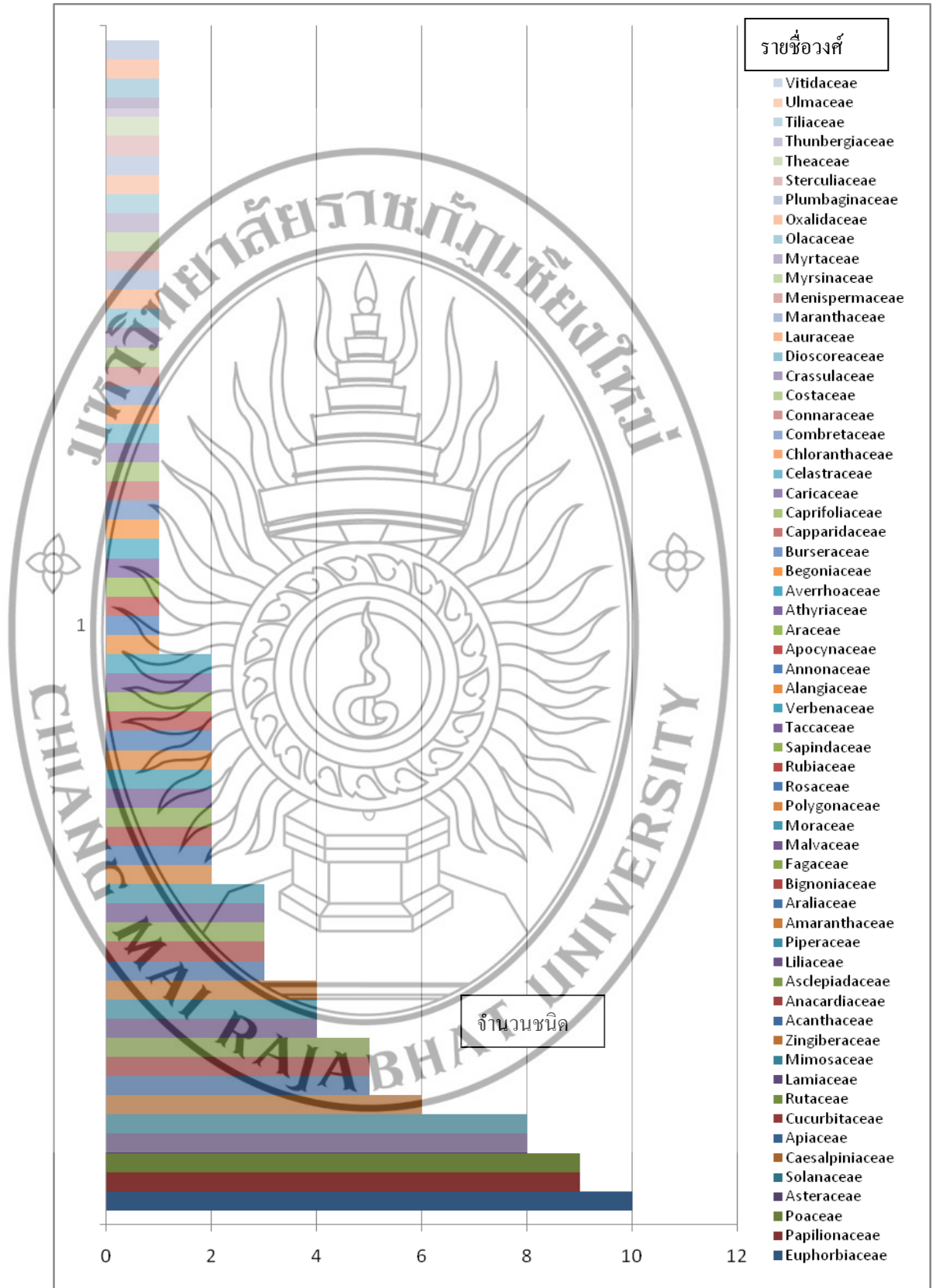
จากการสำรวจเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์จากพันธุ์พืชในส่วนของพืชอาหารและสมุนไพรบ้านเอืยกเมื่อแบ่งตามลักษณะการใช้ประโยชน์พบว่า มีการใช้ประโยชน์จากพันธุ์พืชในด้านของพืชสมุนไพร 66ชนิด ในด้านของพืชอาหาร 83 ชนิด

ภาพที่ 4.7 แผนภูมิแสดงลักษณะของพันธุ์พืชที่พบที่บ้านเอื้อง

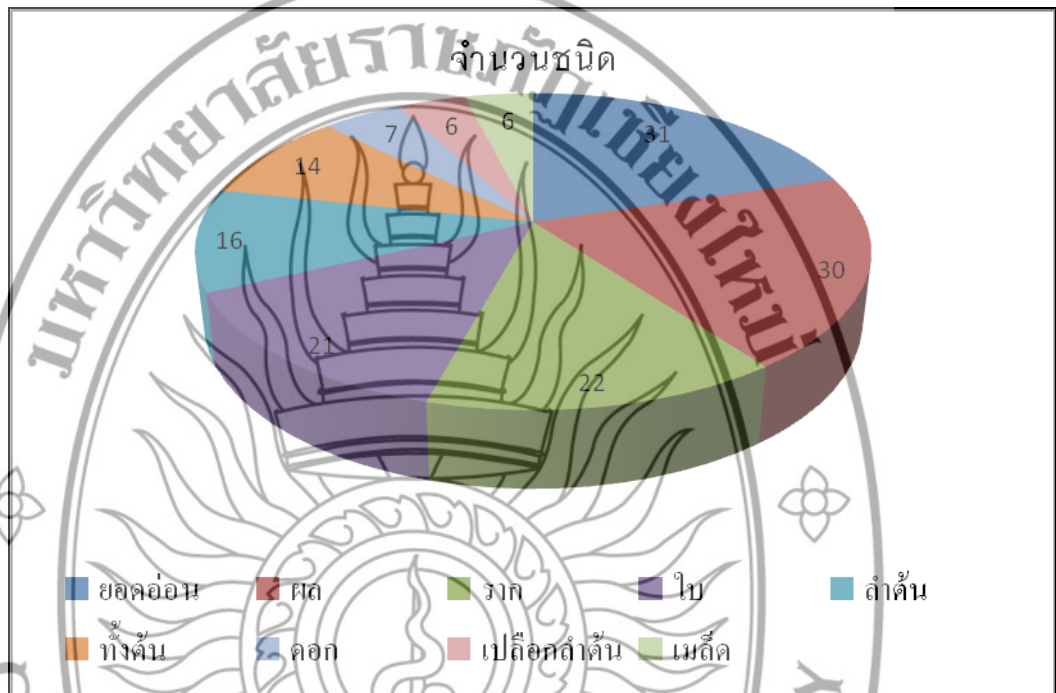

ภาพที่ 4.8 แสดงจำนวนชนิดของพืชแบ่งตามส่วนที่ใช้ประโยชน์ของพืชที่พบที่บ้านเอื้อง

ภาพที่ 4.9 แสดงจำนวนชนิดพืชแบ่งตามวงศ์ที่พบที่บ้านเอื้อง

จากการสำรวจเก็บข้อมูลการใช้ประโยชน์จากพันธุ์พืช บ้านเอียง เมื่อแบ่งจำนวนพืชตามลักษณะของส่วนที่ใช้ พบว่า ส่วนที่ใช้ประโยชน์มากที่สุดคือ ใช้ประโยชน์จากผล 30 ชนิด รองลงมาเป็น ราก 22 และใบ 21 ชนิด ดังแสดงในภาพ 4.10

ภาพที่ 4.10 แสดงจำนวนชนิดของพืชแบ่งตามส่วนที่ใช้ประโยชน์ของพืชที่พบที่บ้านเอียง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการสำรวจพบว่าพืชที่มีการใช้ประโยชน์ทั้งสองหมู่บ้านมีจำนวน 49 ชนิด โดยส่วนใหญ่เป็นพืชอาหาร มักพบปลูกตามบ้านเรือนในชุมชน บางชนิดใช้ประโยชน์ในด้านอาหารเหมือนกัน แต่ใช้ประโยชน์ในด้านสมุนไพร ต่างกัน เช่น ผักเผ็ด หรือผักคราดหัวแหวน (*Acmella oleracea* R.K. Jansen) บ้านพระบาทสี่รอย ใช้แก้ปวดศีรษะ รักษาแผลแก้ปวดฟัน ลำต้นแก้ไข้ เจ็บคอ แก่ต่อมน้ำลายอักเสบ รากเป็นยาระบาย ส่วนบ้านเอียงใช้ลำต้นใบ ทาแก้โรคผิวหนัง พืชบางชนิด เช่น มะไฟป่า (*Baccaurea ramiflora* Lour.L.) ใช้เป็นผลไม้ ทั้งสองหมู่บ้าน แต่หมู่บ้านเอียงใช้เปลือกลำต้นแช่น้ำดื่มแก้พิษคางคก พืชบางชนิดใช้ประโยชน์ต่างกัน เช่น หนาดใหญ่ (*Blumea balsamifera* DC.) บ้านพระบาทสี่รอย ใช้ใบต้มอาบแก้ปวดเมื่อยตามร่างกาย บ้านเอียง ใช้ใบต้มอบ

ไอน้ำให้ผู้หญิงอยู่ไฟ ถั่วแระ (*Cajanus cajan* Millsp.) บ้านพระบาทสัรอยใช้เป็นพืชสมุนไพร ใช้ราก ทาหรือฝนกับน้ำรับประทานแก้ผื่นคัน ส่วนบ้านเอี๋ยก ใช้ผลต้มกินเป็นพืชอาหาร เป็นต้น

ด้านการใช้ประโยชน์

1. พืชที่ใช่ เป นอาหาร เครื่องดื่ม และเครื่องดื่ม

อาหารหลักของหมู่บ้านทั้ง 2 หมู่บ้าน คือ ข าวเจ าว (*Oryza sativa* L.) โดยชุมชนจะปลูกข าวไว กินเอง นอกจากนี้ยังมีการปลูกพืชหมุนเวียนสลับกับการปลูกข้าว เช่น ในพื้นที่บ้านเอี๋ยกมีการปลูกถั่วเหลือง ส่วนบ้านพระบาทสัรอย จะนิยมปลูกข้าวโพด บางครั้งปลูกเดี่ยว (*Coix lachryma-jobi* L.) มันเสา (*Dioscorea alata* L.) ในพื้นที่สวน หรือในไร่ เป็นพืชอาหาร โดยทั้งสองหมู่บ้านจะมีน้ำพริกเป นอาหารประจำมือของชุมชน ซึ่งมักจะด องรับประทานกับผักพื้นบ านชนิดอื่นๆ ซึ่งบางชนิดสามารถรับประทานสด หรือนำไปลวกหรือด มก อน เช่น ข อดอกด างหลวง (*Trevesia palmata* Vis.) สะระแหน่ (*Mentha cordifolia* Opiz) ซึ่งมีรสเผ็ด และมีกลิ่นหอม บัวบก (*Centella asiatica* Urb.) กินเป็นผักสด ยอดด อนของผักกูดน้ำ (*Diplazium esculentum* Sw.) ใช้แกง หรือผัดเป็นผัก

ผลมะเดื่อหว าว (*Ficus auriculata* Lour.) นิยมกินใบอ่อน ผลอ่อนใช้ แกงหากรับประทานผลดิบจะนำไปลวกก อน ผลสุกนิยมรับประทานมาก มีฤทธิ์เป นยาระบาย นอกจากนี้ยังมีพืชที่มีสรรพคุณทางยาแต่ ำนำมา รับประทานเป นอาหาร เช่น หญ าวเอ็นยี่ด (*Plantago major* L.) รับประทาน เป นผักสดจิ้ม น้ำพริก แก้อาการปวดเมื่อยร่างกายเป นด น พืชที่ใช่ เป นเครื่องดื่มนอกจากชาป่า แล้วยังมีตะมอกลง (*Eurya acuminata* DC.) ซึ่งใช้ใบตากแห้งชงเป็นชา ใช้ดื่มและยอดอ่อนใช้เป็นผัก พืชที่ใช่ เป นเครื่องดื่ม ไค แก มะแขว่น (*Zanthoxylum limonella* Alston) ใบและผล มีกลิ่นหอม และรสเผ็ดร อน จึงใช่ เป นเครื่องดื่ม ไส ลาบ สะเดียมดง (*Melicope pteleifolia* Hartley) นำมากินกับลาบเป็นผัก

2. พืชสมุนไพร

จากการสำรวจพบว่าพืชสมุนไพรส่วนใหญ่ใช้รักษาอาการของโรคเพียงชนิดเดียว โดยแบ่งตามลักษณะอาการ หรือวิธีการใช้ดังนี้

2.1 แก้ไข้ เช่น เพี้ยกระทิง (*Melicope pteleifolia* Hartley) ใบต้มกินแก้ไข้ มาเลเรีย

เจตมูลเพลิงแดง (*Plumbago indica* L.) เจตมูลเพลิงขาว (*P. zeylanica* L.) รากต้มกินแก้บ รุงธาตุ ขับลม แก้ไข้ ไขข้อ เตยหอม (*Pandanus amaryllifolius* Roxb.) ต้มน้ำดื่มแก้ไข้ เป็นต้น

2.2 รักษาอาการติดเชื้อ เช่น ตองแตก (*Baliospermum montanum* Muell. Arg.) ทั้งต้น 1

กำมือต้มดื่มรักษาโรคกามโรค หญ ากมบาง (*Carex baccans* Nees) ราก 1 กำมือ ต้มดื่มรักษาโรคกามโรค เป็นต้น

2.3 รักษาอาการปวดฟัน เช่น ว่านธรณีสาร(*Phyllanthus pulcher* Wall ex Muell Arg.)

ลำต้นอมแก่ปวดฟัน กวาวเลือด (*Dunbaria bella* Prain) ใช้ยางสดจากลำต้นนำมาทาที่แผลบริเวณปาก ที่มีอาการปากเปื่อย หรืออักเสบ น้ำนมราชสีห์ (*Euphorbia hirta* L.) ยางจากต้นใช้ยางจากต้นแต้มนบริเวณที่เป็น รักษาโรคปากนกกระจอก เป็นต้น

2.4 แก้อาการปวดท้อง หรือระบบทางเดินอาหาร เช่น ผาง (*Caesalpinia sappan* L.)

แก่นหรือเนื้อไม้ ผาง แก้วโรคท้องร่วงและฆ่าเชื้อโรค นางพญาเสือโคร่ง (*Prunus cerasoides* D.Don) เปลือกต้มน้ำดื่มแก้ปวดท้อง เปลือกทาแผลไฟไหม้เพื่อบรรเทาอาการแสบร้อน สีสฟันคนทา (*Harrisonia perforata* Merr.) ราก แก้ไข้ ท้องร่วง อหิวาตกโรค รักษาลำไส้ ว่านน้ำ (*Acorus calamus* L.) หัว ผสมกับตัวยาคื่นตำให้ละเอียด รับประทานแก้ท้องอืดท้องเฟ้อ รวงจืด (*Thunbergia laurifolia* Lindl.) ลำต้นต้มน้ำกินแก้อาการกินผิด ขับสารพิษ เป็นต้น

2.5 แก้อาการปวดเมื่อย บำรุงกำลัง เช่น ม้าสามต้น (*Asparagus filicinus* Buch.- Ham)

ใช้รากต้มน้ำดื่มเป็นยาบำรุงกำลังเพื่อเป็นยาแก้ปวดหลัง บำรุงกำลัง หญ้าเอ็นยืด (*Plantago major* L.) ทั้งต้น ต้มน้ำดื่มแก้กระษัย ปวดเมื่อยตามร่างกาย กำลังเสือโคร่ง (*Betula alnoides* Buch.-Ham ex G.Don) เปลือกลำต้น ต้มน้ำ หรือคองเหล้า แก้ปวดเมื่อย บำรุงกำลัง ม้ากระทืบโรง (*Ficus foveolata* Wall.) ยอดคองเหล้าบำรุงกำลัง บำรุงเลือด เครื่องูเห่า (*Toddalia asiatica* Lam.) ลำต้นต้มน้ำดื่มแก้ปวดเมื่อย หอมไก่ (*Chloranthus erectus* Verdc.) ลำต้น ต้มน้ำดื่มแก้ปวดเมื่อย แก้ไข้ ขับเหงื่อ เป็นต้น

2.6 รักษาแผล ผิวหนัง อาการภายนอก เช่น ขมิ้นชัน (*Curcuma longa* L.) แก้อาการคันคัน

ตามผิวหนัง แมลงสัตว์กัดต่อย อักเสบ รักษาแผลสด แผลพุพอง ฝี หนอง รักษาผิวและบำรุงผิว หมอนน้อย (*Vernonia cinerea* Less.) ทั้งต้น 1 กำมือ พอกหรือประคบรักษาบาดทะยัก ส้มป่อย (*Acacia concinna* DC.) เปลือกต้มน้ำดื่มแก้แผล สมานแผล แก้โรคผิวหนัง ค้างคาวดำ (*Tacca chantrieri* Andre') เอรากต้มน้ำดื่ม หรือทั้งรากและลำต้นต้มน้ำดื่ม รักษาอาการบาดเจ็บต่าง ๆ เป็นต้น

2.7 รักษาอาการเกี่ยวกับระบบปัสสาวะ เช่น เดือยหิน(*Coix lacryma-jobi* L.) รากต้มน้ำ

รักษาเนื้องอกไต (*Sida acuta* Burm.f.) รากต้มน้ำดื่มแก้ปัสสาวะขัด หญ้าหนวดแมว (*Orthosiphon aristatus* Miq.) ใบและต้นต้มน้ำดื่มแก้เนื้องอก ปัสสาวะขัด แก้ปวดเมื่อย กระษัย หญ้าถอดปล้อง (*Equisetum debile* Roxb.) ทั้งต้นต้มน้ำกินแก้ไข้ รักษาโรคนิ่ว

2.8 รักษาเกี่ยวกับระบบเลือด ความดัน เช่น ผาง (*Caesalpinia sappan* L.) แก่นต้นและราก

เดือยหินต้มน้ำดื่มแก้ไข้ใน เพกา (*Oroxylum indicum* Kurz) เปลือก 1 กำมือ ต้มน้ำดื่มหรือผสมกับน้ำดื่ม แก้ร้อนใน บำรุงโลหิต ผักอ่อน ขับลม ซ้อ (*Gmelina arborea* Roxb.) ราก เป็นยาบำรุงเลือด แก้พิษบอระเพ็ด (*Tinospora crispa* Miers ex Hook.f. & Thomson) แก้เบาหวาน ลดความดัน

2.9 รักษาอาการระบบหายใจ เช่น หมอกไทม์ปาด(*Gomphrena globosa* L.) ฝรั่งต้น 1
กำมือ ต้มดื่มรักษาโรควัณโรค บัวบก (*Centella asiatica* Urban) ฝรั่งต้นน้ำต้มแก้ปวดบวม
เป็นต้น

2.10 รักษาอาการริดสีดวง เช่น ปิงแดง(*Clerodendrum kaempferi* Siebold ex Steud)
และหญ้าตดหมา (*Paederia linearis* Hook.f.) ใช้ลำต้นและใบตำ ใช้ผ้าห่อ นำก้อนหินมาเผาไฟจึง
นำมาห่อผ้ามาวางบนก้อนหินยกห่อผ้าทิ้งไว้พออุ่นจึงนั่งทับห่อผ้านั้น รักษาริดสีดวงทวาร

2.11 รักษาเกี่ยวกับสตรี การอยู่ไฟ เช่น เปล้าใหญ่ (*Croton roxburghii* N.P.Balakr)
ฝรั่งต้น ตมน้ำอาบหลังคลอดทำให้เลือดไหลดีขึ้น หนาดใหญ่ (*Blumea balsamifera* DC.) ใบต้มอบ
ไอน้ำให้ผู้หญิงอยู่ไฟ ชบา (*Hibiscus rosa-sinensis* L.) แหย่ง คล้า (*Schumanianthus dichotomus*
Gagnep.) เหง้าแห้ง และรากชบาต้มน้ำดื่มรักษาอาการประจำเดือนมาไม่ปกติ

พืชบางชนิด มีการใช้เป็นสมุนไพรรักษาหลากหลายอาการ เช่น ดอกดินแดง (*Aeginetia*
indica Roxb.) ใช้ดอกมาตำคั้นน้ำทาแก้บวมอักเสบหรือแผลติดเชื้อ ฝรั่งต้น ใช้ทำขงรักษาเบาหวาน
ว่านกีบแสด (*Angiopteris evecta* Hoffm.) ตมน้ำแก้เบาหวาน ขับปัสสาวะ แก้ท้องร่วง กระชาย
(*Boesenbergia pandurata* Holt.) เหง้าใต้ดิน รสเผ็ดร้อนขม แก้ปวดท้อง ปวดมวนในท้อง ท้องอืด
ท้องเฟ้อ บำรุงกำลัง เหง้าและรากแก้บิด มูกเลือด ขับปัสสาวะ แก้ปัสสาวะพิการ ไข่ ขับลมช่วยให้
กระเพาะและลำไส้ เคลื่อนไหวดี เป็นยาภายนอก รักษา กลาก แก้บิด

สาบเสือ (*Chromolaena odoratum* R.M.King ex H.Rob.) ใช้ใบสดทุบพอแหลกห้ามเลือด
ในแผลสด รากต้มน้ำรวมกับรากไม้รวก หญ้าคา เจริญป่า แก้เวียนหัว ผิดเดือน

ผักเผ็ด หรือผักคราดหัวแหวน ใบแก้ปวดศีรษะ รักษาแผลและแก้ปวดฟัน ดอก แก้ปวด
ศีรษะและปวดฟัน ต้น แก้ไข้ แก้เจ็บคอ แก้ตอม่น้ำลายอักเสบ ราก เป็นยาระบาย

การใช้พืชสมุนไพร บางครั้งการรักษาอาการมีการใช้สมุนไพรร่วมกันหลายชนิด เช่น การ
ลดไข้ในเด็ก มีการใช้ รากชมพูเห็ดไทย (*Senna tora* Roxb.) มะแว้งขม (*Solanum indicum* L.)
หญ้าขัด (*Sida rhombifolia* L.) หญ้าคา (*Imperata cylindrical* Beauv.) ผักคืด (*Solanum spirale*
Roxb.) หญ้าตีนกา หรือหญ้าปากควาย (*Eleusine indica* Gaertn.) และข้าวเป็ง (*Solanum erianthum*
D. Don) แช่น้ำดื่มช่วยลดไข้ หรือ ต้นเจตมูลเพลิงแดง (*Plumbago indica* L.) รากหอมไก่
(*Chloranthus erectus* Verde.) แก่นต้นช่อสะพายควาย และแก่นต้นจะค้ำนผา ดองเหล้าดื่ม บำรุง
กำลัง

ตารางที่ 4.1 รายชื่อพันธุ์พืชและการใช้ประโยชน์ หมู่บ้านพระบาทสี่รอย

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อทั่วไป	ชื่อวงศ์	การใช้ประโยชน์
<i>Abelmoschus esculentus</i> Moench	กระเจี๊ยบมอญ	Malvaceae	ผลอ่อนต้มกินกับน้ำพริก
<i>Abelmoschus moschatus</i> Medik.	ปอลม	Malvaceae	รากใช้ต้มน้ำดื่มเพื่อถ่ายพยาธิ แก้หนองใน
<i>Acacia concinna</i> DC.	ส้มป่อย	Mimosaceae	เปลือกต้มน้ำดื่มแก้ปวดท้อง แก้โรควิวหนัง
<i>Acacia megladana</i> Desv.	หางไหลแดง	Mimosaceae	ทั้งต้น ต้มอาบแก้ผื่นคัน
<i>Acacia pinnata</i> Willd.subsp. <i>insuavis</i> I.C.Nielsen	ชะอม	Mimosaceae	ยอดอ่อนใช้ทำอาหาร
<i>Acanthus ebracteatus</i> Vahl	เหงือกปลาหมอ	Acanthaceae	ใบต้มน้ำดื่มแก้ปวดท้อง
<i>Achyranthes aspera</i> L.	หญ้าควย	Acanthaceae	ราก แก้แผลฟกช้ำ มีหนอง ต้มน้ำกินขับปัสสาวะ แก้ขัดเบา
<i>Acmella oleracea</i> R.K.Jansen	ผักคราดหัวแหวน	Asteraceae	ใบแก้ปวดศีรษะ รักษาแผลและแก้ปวดฟัน ดอก แก้ปวดศีรษะและปวดฟัน ต้น แก้ไข้ แก้เจ็บคอ แก้ท้องน้ำลงยอกเสบ ราก เป็นยาระบาย
<i>Acmella oleracea</i> R.K.Jansen	ผักคราดหัวแหวน	Asteraceae	ใช้เป็นผักใส่แกงแค
<i>Acorus calamus</i> L.	ว่านน้ำ	Araceae	หัว ผสมกับตัวข่าต้มน้ำดื่มให้ละเอียด รับประทานแก้ท้องอืดท้องเฟ้อ
<i>Adenia viridiflora</i> Craib.	ผักสาบ	Passifloraceae	ยอดอ่อนกินเป็นผัก
<i>Aeginetia indica</i> Roxb.	ดอกดินแดง	Orobanchaceae	ใช้ดอกมาตำคั้นน้ำทาแก้บวมอักเสบหรือแผลติดเชื้อ ทั้งต้น ใช้ทำยาชงรักษาเบาหวาน
<i>Aegle marmelos</i> Corr	มะตูม	Rutaceae	ยอดอ่อน ผลดิบ กินเป็นผัก
<i>Ageratina adenophora</i> R. M. King & H. Rob	สาบหมา	Asteraceae	ใช้ใบขี้ทาแผลสดเป็นยาห้ามเลือด เมื่อถูกของมีคม หรือหนามเกี่ยว

<i>Ageratum conyzoides</i> L.	สาบแรังสาบกา	Asteraceae	ใบ1 กำมือนำมาตำแล้วพอกบริเวณที่เป็น รักษาตุ่มฝี น้ำเหลืองเสีย
<i>Alpinia galaca</i> B.L.Burtt.	ข่า	Zingiberaceae	ช่อดอกอ่อน ลวกกินกับน้ำพริก หัวใช้เป็นเครื่องเทศ
<i>Alstonia scholaris</i> R.Br	พญาสัตบรรณ	Apocynaceae	เปลือกต้มน้ำดื่มบำรุงกำลัง
<i>Amorphophallus paeoniifolius</i> Nicolson	บุก	Araceae	กินหัวเป็นอาหาร โดยการนึ่ง
<i>Ananus comosus</i> Merr.	สับปะรด	Bromeliaceae	ผลอ่อนแคง ผลแก่กินเป็นผลไม้
<i>Anaphalis adnata</i> DC.	หนาดเขา	Asteraceae	ทั้งต้นใช้สูตรเข้ายาหม
<i>Angiopteris evecta</i> Hoffm.	กึบแรด	Marattiaceae	ต้มน้ำแก้เบาหวาน ขับปัสสาวะ แก้ท้องร่วง
<i>Antidesma sootepense</i> Craib	มะเฒ่า	Euphorbiaceae	กินผล
<i>Aporosa villosa</i> Baill.	เหมือดควาย	Euphorbiaceae	ใช้เปลือกต้มน้ำดื่มและใบของเหมือดควายต้มน้ำดื่มเป็น ยาขับลมในกระเพาะ แก้อาการปวดท้อง ท้องอืด ท้องเฟ้อ ปวดหัวหน้ามีดเป็นลม แก้จุกเสียดและขับระดู และใช้เปลือกต้มน้ำดื่มเป็นยารักษาโรคหัวใจ แก้ไข้
<i>Archidendron clypearia</i> I.C.Nielsen	มะขามแป	Mimosaceae	เปลือกต้มน้ำอมแก้ปวดฟัน หรืออาบแก้ไข้
<i>Artocarpus heterophyllus</i> Lamk.	ขนุน	Moraceae	ผลอ่อนแคง ผลแก่กินเป็นผลไม้
<i>Artocarpus lakoocha</i> Roxb.	มะหาด	Moraceae	เปลือกต้มน้ำอมแก้ปวดฟัน
<i>Asparagus filicinus</i> Buch.- Ham	ม้าสามตอน	Liliaceae	ใช้รากต้มน้ำดื่มเป็นยาบำรุงกำลังเพื่อเป็นยาแก้ปวดหลัง บำรุงกำลัง
<i>Averrhoa carambola</i> L.	มะเฟือง	Oxalidaceae	ผลสุก กินเป็นผลไม้
<i>Averrhoa carambola</i> L.	มะเฟือง	Oxalidaceae	กิ่งใบ นำมาประคบ รักษาอาการบวม
<i>Baccaurea ramiflora</i> Lour.	มะไฟป่า	Euphorbiaceae	ผลไม้

<i>Baliospermum montanum</i> Muell. Arg.	ตองแตก	Euphorbiaceae	หึ่งต้น 1 กำมือ ต้มดื่มรักษาโรคกามโรค
<i>Baliospermum siamense</i> Craib	เปล้าตองแตก	Euphorbiaceae	รากต้มน้ำดื่ม เป็นยาระบาย ขาถ่าย ถ่ายพยาธิ แก้ท้องเสีย
<i>Bambusa nutans</i> Wall.	ไผ่บง	Poaceae	หน่อกินเป็นอาหาร
<i>Basella rubra</i> L.	ผักบั้ง	Basellaceae	ขูดอ่อน ใช้นึ่ง
<i>Bauhinia pulla</i> Craib	แสดงพันเถา	Caesalpiniaceae	เถา 1 กำมือ ต้มรวมกับใบไผ่ 1 กำมือ ต้มรวมกับน้ำ 3 ขัน ให้เหลือ 1 ขัน แล้วดื่มรักษาท้องร่วง
<i>Bauhinia variegata</i> L.	เถี่ยวดอกขาว	Caesalpiniaceae	ขูดอ่อน กินกับน้ำพริก หรือผัด
<i>Begonia inflata</i> C.B.Clarke	ส้มกุ้ง	Begoniaceae	ใบกินเป็นผักมีรสเปรี้ยว
<i>Betula alnoides</i> Buch.-Ham ex G.Don	กำลังเสือโคร่ง	Betulaceae	เปลือกลำต้น ต้มน้ำ หรือคองเหล้า แก้ปวดเมื่อย บำรุงกำลัง
<i>Bidens pilosa</i> L.	ปิ่นนกลี	Asteraceae	หึ่งต้นต้มน้ำดื่ม
<i>Biophytum sensitivum</i> DC.	กระทืบยอด	Oxalidaceae	ต้มน้ำดื่มแก้ปวดเมื่อย
<i>Blumea balsamifera</i> DC.	หนาด	Asteraceae	ใช้ใบต้มน้ำแก้ปวดเมื่อยตามร่างกาย
<i>Boesenbergia pandurata</i> Holtt.	กระชาย	Zingiberaceae	เหง้าต้มน้ำ รสเผ็ดร้อนขม แก้ปวดท้อง ปวดมวนในท้อง ท้องอืด ท้องเฟ้อ บำรุงกำลัง เหง้า และราก แก้บิด มูกเลือด ขับปัสสาวะ แก้ปัสสาวะพิการ ไข่ ขับลมช่วยให้กระเพาะและลำไส้ เคลื่อนไหวดี เป็นยาภายนอก รักษากลาก แก้บิด
<i>Boesenbergia pandurata</i> Schltr.	กระชาย	Zingiberaceae	เป็นเครื่องเทศ ในอาหาร
<i>Bombax ceiba</i> L.	จิว	Bombacaceae	เกสรเพศผู้ กินได้
<i>Bouea macrophylla</i> Griff	มะปราง	Anacardiaceae	กินผลเป็นผลไม้ กินขูดอ่อนเป็นผัก
<i>Breynia retusa</i> Alston	ก้างปลาแดง	Euphorbiaceae	ใช้กิ่งและใบ ต้มอบแก้ไข้ระหว่างอยู่เดือน อยู่ไฟบำรุงกำลังให้สดชื่น

<i>Bridelia retusa</i> A.Juss	เป่าหนาม	Euphorbiaceae	เปลือก1 กำมือ ต้มอาบ รักษาอาการบวม
<i>Buddleja asiatica</i> Lour.	ราชawaliป่า	Buddlejaceae	ใช้ใบต้มช่วยในการอยู่ไฟของสตรีที่คลอดใหม่
<i>Caesalpinia sappan</i> L.	ฝาง	Caesalpinaceae	แก่นหรือเนื้อไม้ฝาง แก้โรคท้องร่วงและฆ่าเชื้อโรค
<i>Cajanus cajan</i> Millsp.	ถั่วแระ	Papilionaceae	ราก2-3 รากใช้ทาหรือฝนกับน้ำรับประทาน ผื่นคัน
<i>Calamus rutendum</i> Lour.	หาวขี้	Arecaceae	กินหน่ออ่อนเป็นผัก
<i>Callicarpa arborea</i> Roxb.	สักขี้ไก่	Verbenaceae	ใบต้มอาบแก้ไข้
<i>Calotropis gigantea</i> Dryander ex W.T.Aiton	รัก	Asclepiadaceae	ใบ2-3 ใบนวด หรือตำพอกที่แผลรักษาแผลไฟไหม้น้ำร้อนลวก
<i>Camellia sinensis</i> Kize.	ชาเขียว	Theaceae	ใบแก้ท้องร่วงที่ไม่รุนแรง
<i>Capsicum frutescens</i> Linn.	พริก	Solanaceae	ผลกินเป็นเครื่องปรุงรส
<i>Carex baccans</i> Nees	หญ้าคมบาง	Cyperaceae	ราก1 กำมือ ต้มดื่มรักษาโรคมกโรค
<i>Careya spaerica</i> Roxb.	กระโดน	Barringtoniaceae	ยอดอ่อนกินกับน้ำพริก
<i>Careya spaerica</i> Roxb.	กระโดน	Barringtoniaceae	เปลือกต้นต้มน้ำกินแก้ปวดเมื่อย
<i>Carica papaya</i> Linn.	มะละกอ	Caricaceae	ผลดิบปรุงอาหาร เช่น แกง ผัดกับไข่
<i>Cassia fistula</i> L.	ราชพฤกษ์	Caesalpinaceae	เนื้อในฝักเป็นยาระบาย
<i>Cassia siamea</i> Lamk.	ขี้เหล็ก	Caesalpinaceae	ยอดอ่อนและดอกอ่อนแกง
<i>Castanopsis acuminatissima</i> A.DC.	ก่อเดือย	Fagaceae	กินเมล็ดคั่วเป็นอาหาร
<i>Castanopsis diversifolia</i> King	ก่อแป้น	Fagaceae	กินเมล็ดคั่วเป็นอาหาร
<i>Centella asiatica</i> Urb.	บัวบก	Apiaceae	ทั้งต้นกินกับน้ำพริก

<i>Chloranthus erectus</i> Verdc.	หอมไถ่	Chloranthaceae	ลำต้น ต้มดื่มแก้ปวดเมื่อย แก้ไข้ ขับเหงื่อ
<i>Chromolaena odoratum</i> R.M.King ex H.Rob.	สาบเสือ	Asteraceae	ใช้ใบสดทุบพอแหลกห้ามเลือดในแผลสด รากต้มน้ำดื่มร่วมกับรากไม้รวก หญ้าคา เข็มป่า แก้เวียนหัว ผิดเดือน
<i>Cissus discolor</i> Dalzell	คาดตะกั่วเถา	Vitaceae	เครือใช้แก้เกล็ดขี้ดขี้ขอก
<i>Citrus maxima</i> Merr.	ส้มโอ	Rutaceae	ผลไม้
<i>Clausena excavata</i> Brum.f.	เพี้ยพาน	Rutaceae	กิ่ง/ใบ1 กำมือ ต้มอาบ รักษาอาการผื่นคัน
<i>Clerodendrum colebookianum</i> Walp.	บั้งขาว	Verbenaceae	กินช็อคอ่อน และดอกเป็นผัก
<i>Clerodendrum colebrookianum</i> Walp.	บั้งขาว	Verbenaceae	ใช้รากและ ใบตำพอกเป็นยาพอกห่อผ้าประคบไปตามลำตัว แก้ไข้ ต้มน้ำดื่มหรืออาบแก้ร้อนในทั่วไป และบำรุงกำลังให้แก้สตรีหลังคลอดบุตร ใช้รากต้มน้ำดื่ม เป็นยาขับปัสสาวะ แก้พิษฝักภายใน แก้ปวดท้อง โรคดำไส้ โรคไต และแก้โรคริมต่างๆ ใช้แก้โรคไขข้ออักเสบและผิวหนัง
<i>Clerodendrum kaempferi</i> Siebold ex Steud	บั้งแดง	Verbenaceae	ใบตำร่วมกับสมุนไพรอื่น ใช้ผ้าห่อ นำก้อนหินมาเผาไฟจึงนำมาห่อผ้ามาวางบนก้อนหินยกห่อผ้าทิ้งไว้พออุ่นจึงนั่งทับห่อผ้า นั้น รักษาโรคผิวหนัง
<i>Clerodendrum serratum</i> Moon	หลัวสามเกียน	Verbenaceae	กินช็อคอ่อน
<i>Clerodendrum serratum</i> Moon var. <i>serratum</i>	อัครีทวาร	Verbenaceae	ทั้งต้น 1 กำมือ ต้มอาบร่วมกับสมุนไพรอาบหลังคลอดต่าง ๆ อาบหลังคลอดขับน้ำคาวปลา
<i>Clinacanthus nutans</i> Lindau	พญาขอ	Acanthaceae	ใบทาแก้แผลสด ฝีเย็บ
<i>Coccinea grandis</i> Voigt.	ตำลึง	Cucurbitaceae	ช็อคอ่อนต้ม หรือลวกกินกับน้ำพริก
<i>Cocos nucifera</i> L.	มะพร้าว	Arecaceae	ช็อคอ่อนกินเป็นผัก ผลประกอบอาหาร

<i>Coix lachryma-jobi</i> L.	เด็ดย	Poaceae	เมล็ดกินเป็นอาหาร
<i>Coix lacryma-jobi</i> L.	เด็ดยหิน	Poaceae	รากต้มน้ำรักษานิ้ว
<i>Colocasia esculenta</i> Hasskari.	บอน	Araceae	ใช้ต้มดื่ม แก้ท้องเสีย แก้เจ็บคอ
<i>Colocasia esculenta</i> Schott	บอน	Araceae	ก้านใบแกง
<i>Colocasia gigantea</i> Hook.f.	ตุน	Araceae	กินก้านใบเป็นผัก
<i>Congea tomentosa</i> Roxb.	เครือออน	Verbenaceae	ทั้งต้น 1 กำมือ ต้มอาบ อาบหลังคลอด รักษากระดูกขาว
<i>Costus speciosus</i> Smith	เอื้องหมายนา	Costaceae	เหง้า ขับปัสสาวะ เป็นยาถ่าย ต้น ทูบใส่แผลสด ราก ขับพยาธิ แก้ไอ
<i>Crassocephalum crepidoides</i> S. Moore	ผักกาดข้าง	Asteraceae	ใช้เป็นยาพอกแก้แผลเปื่อย อาการคัน ตามอวัยวะเพศชาย แก้ปวดมวนท้องลำไส้ ท้องอืด อาหารไม่ย่อย และใช้เป็นยาแก้ปวดหัว แก้โรคลมชัก ลมบ้าหมู
<i>Crateva magna</i> DC.	ผักกุ่มน้ำ	Capparaceae	ยอดอ่อน นำมาดองกินเป็นผัก
<i>Crotalaria bracteata</i> Roxb. ex DC.	หญ้าหิ้งนก	Papilionaceae	ใช้รากต้มแก้ไอ
<i>Crotalaria pallida</i> Ait	หิ้งหนู	Papilionaceae	ราก 1 กำมือ ต้มดื่ม รักษาโรคมกโรค
<i>Croton robustus</i> Kurz.	เปล้าเลือด	Euphorbiaceae	ใบ / กิ่ง 1 กำมือ ต้มอาบ รักษาอาการผื่นคัน
<i>Croton roxburghii</i> N.P.Balacr	เปล้าใหญ่	Euphorbiaceae	ทั้งต้น ต้มน้ำอาบหลังคลอดทำให้เลือดไหลดีขึ้น
<i>Cucurbita moschata</i> Decne	ฟักทอง	Cucurbitaceae	ยอดอ่อนแกง หรือสวกกินกับน้ำพริก ผลใช้แกง หรือประกอบอาหารอื่น
<i>Curcuma longa</i> L.	ขมิ้นชัน	Zingiberaceae	แก้อาการผื่นคันตามผิวหนัง แมลงสัตว์กัดต่อย อักเสบ รักษาแผลสด แผลพุพอง ฟี่ หนอง รักษาผิวและบำรุงผิว

<i>Curcuma xanthorrhiza</i> Roxb	ว่านขมิ้นคดลูก	Zingiberaceae	ราก แก่ห้องอัดเพื่อ หัวหรือเหง้า แก้มคดลูกพิการ ทำให้มดลูกเข้าเอ็นเร็วขึ้นให้ประจำเดือนมาปกติ ช่วยย่อยอาหาร แก่ริดสีดวงทวาร แก่เจ็บปวดเนื่องจากกระษัยกร่อนลงฝัก
<i>Cyperus rotundus</i> L.	หญ้าแห้วหมู	Cyperaceae	ทั้งต้น 1 กำมือ ต้มอบ รักษาอาการปวดเมื่อย
<i>Datura metel</i> L.	มะเขือบ้า	Solanaceae	(เอาผลสดมาชอยตากแห้งนำมาตำให้ละเอียดใช้สูบ แก่ปวดฟัน
<i>Derris elliptica</i> Benth.	หางไหล	Papilionaceae	เถาใช้ต้มอบแก้คัน เป็นยาบำรุงเลือด
<i>Desmodium gangeticum</i> DC.	หญ้าตัดแมว	Papilionaceae	รากต้มกิน แก่ตัวร้อน แก่ไล่ไส้จุกเสบ
<i>Desmodium oblongum</i> Wall. ex Benth.	หญ้าฮากเหลือง	Papilionaceae	รากใช้เป็นยาต้มหรือยห้อม แก่ปวดเมื่อย 1 กำมือ ต้มน้ำ 3 ชั้นให้เหลือ 1 ชั้นดื่ม บำรุงกำลัง
<i>Dillenia indica</i> L.	มะตาด	Dilleniaceae	เปลือกไม้ต้มแก้ปวดเนื้อปวดตัว
<i>Diopyros glandulosa</i> Lace	กล้วยถาญี	Ebenaceae	ผลสุกกินได้เป็นผลไม้
<i>Dioscorea alata</i> L.	มันมือเสือ	Dioscoreaceae	หัวนี้ กินเป็นอาหาร ใช้ประกอบอาหาร
<i>Dioscorea hispida</i> Dennst.	กลอย	Dioscoreaceae	หัวนี้ กินเป็นอาหาร ใช้ประกอบอาหาร
<i>Dioscorea pentaphylla</i> L.	มันกู่	Dioscoreaceae	หัวนี้ กินเป็นอาหาร ใช้ประกอบอาหาร
<i>Diospyros kaki</i> L.	พลับ	Ebenaceae	ผลสุกกินได้ เป็นพืชเศรษฐกิจ
<i>Diplazium esculentum</i> Sw.	ผักกูด	Athyriaceae	ยอดอ่อนกินเป็นผัก
<i>Dischidia major</i> Merr.	จุกโรหินี	Asclepiadaceae	ทั้งต้น ใช้ 1 กำมือ ต้มอบ แก้บวม
<i>Dregea volubilis</i> Hook.f.	ผักฮ้วน	Asclepiadaceae	ใบอ่อนและยอดอ่อน กินเป็นผัก
<i>Drymaria diandra</i> Blume	หญ้าเกิ้ล็ดหอย	Caryophyllaceae	ทั้งต้น ใช้ 1 กำมือต้มอบ แก่ทางดานขโมย
<i>Dunbaria bella</i> Prain	กวาวเลือด	Papilionaceae	ใช้ยางสดจากลำต้นนำมาทาที่แผลบริเวณปาก ที่มีอาการปากเปื่อย หรืออักเสบ

<i>Eclipta rostrate</i> L.	กะเม็ง	Asteraceae	ทั้งต้น 1 กำมือ นำมาบด หรืออบบริเวณที่เป็น แก้เห็บขา
<i>Elaeagnus latifolia</i> L.	สลอดเถา	Elaeagnaceae	ผลสุกกินได้ มีรสหวาน หรือเปรี้ยว
<i>Eleocarpus hygrophilus</i> Kurz	มะกอกน้ำ	Eleocarpaceae	กินผลเป็นผลไม้
<i>Elephantopus scaber</i> L.	โคไม่รู้อุ้ม	Asteraceae	ทั้งต้น 1 กำมือต้มน้ำนำมาประคบตรงบริเวณที่ปวด ต้มเป็นชาบำรุงกำลัง
<i>Eleutherococcus trifolius</i> S.Y.Hu	ผักแปม	Araliaceae	ใบอ่อนกินเป็นผัก
<i>Embelia sessilifolia</i> Kurz	ส้มกุ่ม	Myrsinaceae	ใช้เนื้อไม้ ดอกเห็ด หรือเอามาต้มกินแก้ไข้ ปวดหลัง ปวดท้อง
<i>Ensete glaucum</i> Cheesman	กล้วยผา	Musaceae	กินหยาบ
<i>Equisetum debile</i> Roxb.	หญ้าถอดปล้อง	Equisetaceae	ทั้งต้นต้มน้ำกินแก้ไข้ รักษาโรคนี้
<i>Eryngium foetidum</i> Linn.	ผักชีฝรั่ง	Umbelliferae	ใบกินเป็นผักสด
<i>Erythrolalum scandens</i> Blume	ผักฮาก	Olacaceae	ยอดอ่อนกินเป็นผัก
<i>Euphorbia heterophylla</i> L.	หญ้ายาง	Euphorbiaceae	ยอดอ่อน 3 ยอดรวมไปกินกับน้ำพริก รักษาอาการท้องผูก
<i>Euphorbia hirta</i> L.	น้านมราชสีห์	Euphorbiaceae	ขางจากต้น ใช้ขงจากต้นต้มน้ำบริเวณที่เป็น รักษาโรคปากนกกระจะอก
<i>Eurya acuminata</i> DC.	ตะมอกลง	Theaceae	ใช้ใบต้มเป็นชา ยอดอ่อนกินเป็นผัก
<i>Fagraea ceilanica</i> Thunb.	โกงางเขา	Gentianaceae	ลำต้นต้มน้ำกินแก้ไข้
<i>Fernandoa adenophylla</i> Steenis	แคบีด	Bignoniaceae	ดอกกินเป็นผัก
<i>Ficus auriculata</i> Lour.	มะเดื่อ	Moraceae	เอายอดอ่อนไปแกงเป็นอาหาร
<i>Ficus foveolata</i> Wall.	ม่วงกระทืบโรง	Moraceae	ชาดอกเหล้าบำรุงกำลัง บำรุงเลือด
<i>Ficus hispida</i> Linn.f.	มะเดื่อปล้อง	Moraceae	เปลือกต้นและราก แก้ท้องเสีย แก้ผื่นคันตามผิวหนัง แก้เม็ดสี

<i>Ficus infectoria</i> Roxb.	ผักเสียด	Moraceae	ใบอ่อน ยอดอ่อน ไข่แกง ยำ กินเป็นผัก
<i>Ficus racemosa</i> Linn.	มะเดื่ออุทุมพร	Moraceae	เปลือกต้น ต้มน้ำดื่ม เป็นยาระบายและแก้ท้องร่วง ใบ ปั่นเป็นผงผสมน้ำผึ้ง แก่น้ำดีเป็นพิษ ผลอ่อน มีสารรสฝาดเป็นยาระบาย ขับลมใช้เป็นอาหาร ราก ต้มเป็นยา 5 ราก แก้ไข้ ขับเสมหะ ลดความร้อน
<i>Ficus semicordata</i> Buch.-Ham.	มะเดื่อฮาก	Moraceae	ผลสุกกินได้
<i>Flacourtia indica</i> Merr.	ตะขบป่า	Flacourtiaceae	กินผลเป็นผลไม้
<i>Flemingia strobilifera</i> W.T.Aiton	หญ้าลูกกลิม	Papilionaceae	รากต้มน้ำดื่มแก้ไข้ปวดเมื่อย
<i>Foeniculum vulgare</i> Miller	ผักชีลาว	Apiaceae	ใบเป็นผัก
<i>Garcinia cowa</i> Roxb. ex DC.	ชะมวง	Clusiaceae	ยอดอ่อนแคง หรือกินเป็นผัก
<i>Garuga pinnata</i> Roxb.	หวีดี	Burseraceae	เปลือกลำต้น ทานแก้แผลไม่ให้เกิดการอักเสบ เป็นหนอง
<i>Glinus oppositifolius</i> A.DC.	ผักขี้ขวง	Molluginaceae	ใช้เป็นผัก
<i>Glochidion wallichianum</i> Mull.Arg.	มันปลา	Euphorbiaceae	ยอดอ่อนกินเป็นผัก
<i>Gluta usitata</i> Ding Hou	รัก	Anacardiaceae	เปลือกลำต้นตำทาแผล
<i>Gmelina arborea</i> Roxb.	ช่อ	Verbenaceae	ราก เป็นยารักษาเลือด แก้พิษ
<i>Gomphrena globosa</i> L.	หมอกไหม้ปาด	Amaranthaceae	ทั้งต้น 1 กำมือ ต้มดื่ม รักษาโรคผิวหนัง
<i>Gymnema inodorum</i> Decne.	ผักเซียงดา	Asclepiadaceae	ยอดอ่อนแคง หรือลวกกินกับน้ำพริก
<i>Harrisonia perforata</i> Merr.	สีพันคนทา	Simaroubaceae	ราก แก้ไข้ ท้องร่วง อหิวาตกโรค รักษาฝี
<i>Helicteres elongata</i> Wall.ex Boj.	ป้างม	Sterculiaceae	ทั้งต้น 1 กำมือ ใช้ต้มอาบ รักษาอาการบวม

<i>Hibiscus sabdariffa</i> Linn.	กระเจี๊ยบแดง	Malvaceae	ผลอ่อนต้มกินกับน้ำพริก ยอดอ่อนกินกับน้ำพริก กลีบเลี้ยงนำมาต้มเป็นน้ำใช้ดื่ม
<i>Homonoia riparia</i> Lour.	ไคร้หน้า	Euphorbiaceae	ยอดอ่อนกินกับน้ำพริก
<i>Houttuynia cordata</i> Thunb.	ผักคาวตอง	Saururaceae	ทั้งต้น แก้บิด แก้ไอ ปอดอักเสบ หลอดลมอักเสบ ริดสีดวงทวารผื่นคัน ใบ ขี้ทาแก้คั่งงอก กินสดแก้หวัด แก้ไอ ทั้งต้นสด กินแก้โรคมืด ตืดเชื้อทางเดินปัสสาวะ
<i>Houttuynia cordata</i> Thunb.	ผักคาวตอง	Saururaceae	ยอดอ่อนและใบอ่อน กินเป็นผัก
<i>Inula cappa</i> DC.	หญ้าหรั่งคำ	Asteraceae	ทั้งต้น ต้มอาบร่วมกับสมุนไพรรอบหลังคลอด
<i>Jatropha multifida</i> L.	มะละกอฝรั่ง	Euphorbiaceae	ขางจกต้น ขางจากต้นแถมที่แผล ห้ามเลือด
<i>Kaempferia parviflora</i> Wall. Ex Baker	กระชายดำ	Zingiberaceae	กินหัวสดแก้ปวดท้อง เป็นยาอายุวัฒนะ ช่วยเจริญอาหาร แก้เบาหวาน โรคหัวใจ ปวดท้อง โรคกระเพาะ
<i>Kalanchoe integra</i> Kuntze	หมอกหวานไฟ	Crassulaceae	ใบ ใช้ใบ 2-3 ใบ นวดบริเวณที่เป็น รักษาแผลไฟไหม้ น้ำร้อนลวก
<i>Lablab purpureus</i> Sweet	ถั่วเปียบ	Papilionaceae	เป็นผักใช้ประกอบอาหาร
<i>Lasia spinosa</i> Thwaites	ผักหนาม	Araceae	ก้านใบ และ ใบอ่อน แกง
<i>Leea indica</i> Merr.	ม้าเขี้ยว	Leeaceae	นำหัวต้กิน มาต้มดื่มแก้ไข้
<i>Leea rubra</i> Blume ex Spreng.	ม้าแดง	Leeaceae	ราก ต้มดื่มบำรุงกำลัง ขาดองเหล้า แก้ปวดเมื่อย
<i>Leucaena glauca</i> Benth.	กระถิน	Mimosaceae	ยอดอ่อน ผลอ่อนกินกับน้ำพริก เป็นผักสด เมล็ดกิน
<i>Litsea glutinosa</i> Roxb.	หมีเหม็น	Lauraceae	เนื้อ นำต้มอาบแก้ผื่นคัน
<i>Lygodium flexuosum</i> Sw.	กูดก้อง	Schizaeaceae	แก่น้ำ ริดสีดวงทวาร
<i>Macropanax dispermus</i> Kuntze	เพี้ยพาน	Araliaceae	ยอดอ่อนกินเป็นผัก

<i>Mangifera indica</i> Linn.	มะม่วง	Anacardiaceae	กินผล ยอดอ่อนกินเป็นผัก กับน้ำพริก
<i>Markhamia stipulata</i> Seem.	เลหางค่าง	Bignoniaceae	ดอกลวกกินกับน้ำพริก
<i>Marsdenia thyrsoflora</i> Hook.f.	ผักหนั่ง	Asclepiadaceae	แกงเป็นผัก
<i>Marsilea crenata</i> C.Presl.	ผักแว่น	Marsileaceae	ทั้งต้น 1 กำมือ ตำคั้นเอาน้ำดื่ม แก้ท้องผูก
<i>Melastoma malabathricum</i> L. subsp. <i>normale</i> F.K.Mey	โคลงเคลง	Melastomataceae	ผลสุกกินได้
<i>Melastoma malabathricum</i> L. subsp. <i>normale</i> F.K.Mey	โคลงเคลง	Melastomataceae	ทั้งต้น รวมทั้ง กูดก้อง และเขียงแข้งม้า ห่มแก้ไข้ หรือ ดื่มน้ำบรเทศอาการปวดเมื่อยตามร่างกาย
<i>Melicope pteleifolia</i> Hartley	เพ็ญกระทิง	Rutaceae	ใช้ใบ กินสด
<i>Melicope pteleifolia</i> Hartley	เพ็ญกระทิง	Rutaceae	ใบต้มกินแก้ไข้ มาเลเรีย
<i>Melientha sauis</i> Pierre	ผักหวาน	Opiliaceae	ยอดอ่อนกินได้
<i>Mentha cordifolia</i> Opiz	สะระแหน่	Lamiaceae	ใบกินเป็นผักกับลาบ น้ำพริก
<i>Momordica charantia</i> L.	มะระขี้นก	Cucurbitaceae	แก้ร้อนในกระหายน้ำ ผลสด 1 ผล ชูดใส่ในออก หั่นฝอยต้มน้ำดื่ม ใบอ่อน และผลอ่อน แก้ไข้หวัด ต้านมะเร็ง น้ำคั้นของผล แก้ปากเปื่อย
<i>Mucuna macrocarpa</i> Wall.	สะบ้ายี่	Papilionaceae	เปลือกลำต้นอมแก้ปวดฟัน ใช้เปลือกลำต้นร่วมกับ สมุนไพรอื่นต้ม หรือคองเหล้าเป็นยาบำรุงกำลัง
<i>Musa acuminata</i> Colla	กล้วยป่า	Musaceae	ใช้หยวกกล้วยแกง หัวปลี ยำ
<i>Musa sapientum</i> Linn.	กล้วย	Musaceae	กินหยวก และปลี ใช้แกง ผลกินเป็นผลไม้

<i>Myriopteron extensum</i> K.Schum.	ชะเอม	Asclepidaceae	ผลอ่อนใช้รับประทานกับน้ำพริก
<i>Ocimum americanum</i> L.	กอมก้อขาว	Lamiaceae	แกงเป็นผัก เครื่องเทศ
<i>Ocimum gratissimum</i> L.	ผักจันทร์	Lamiaceae	ใบเป็นเครื่องเทศประกอบอาหาร
<i>Ocimum sanctum</i> Linn.	กระเพรา	Lamiaceae	ใบเป็นเครื่องเทศ ใส่แกงแค ผัด
<i>Ocimum tenuiflorum</i> L.	กอมก้อแดง	Lamiaceae	ผัด แกง เป็นเครื่องเทศ
<i>Oroxylum indicum</i> Kurz	เพกา	Bignoniaceae	ฝักอ่อนใช้เป็นผัก
<i>Oroxylum indicum</i> Kurz	เพกา	Bignoniaceae	เปลือก 1 กำมือ ต้มดื่ม หรือฝนกับน้ำดื่ม แก้ร้อนใน บำรุงโลหิต ฝักอ่อน ขับลม
<i>Orthosiphon aristatus</i> Miq.	หญ้าหนวดแมว	Lamiaceae	ใบและต้นต้มน้ำดื่มแก้ปวดบัสสาวะขัด แก้ปวดเมื่อย กระจาย
<i>Oxalis aetosella</i> Linn.	ส้มกบ	Oxalidaceae	เป็นยาเย็นช่วยเจริญอาหาร ใช้ทาภายนอก ขจัดตาปลา หูด และเนื้อปูนชนิดอื่นๆ
<i>Oxalis corniculata</i> L.	ส้มดิน	Oxalidaceae	ทั้งต้น ใช้ 1 กำมือ ต้มอาบ แก้ปวดบวม
<i>Paederia linearis</i> Hook.f.	หญ้าาดคหมา	Rubiaceae	ทั้งต้น ใช้ร่วมกับผักบึงแห้งนำมาต้ม หรือสุ่มรักษาโรคผิวหนัง
<i>Pandanus amaryllifolius</i> Roxb.	เตยหอม	Pandanaceae	ต้มน้ำดื่มแก้ไข้
<i>Parinari anamense</i> Hance	มะพอก	Rosaceae	ผลกิน ได้มีรสหวาน
<i>Paris polyphylla</i> Sm.	ดินสุมดอย	Trilliaceae	นำหัวใต้ดิน ทาแก้พิษงู
<i>Passiflora laurifolia</i> L.	เสาวรส	Passifloraceae	ทั้งต้น 1 กำมือ ต้มน้ำ 3 ชัน ให้เหลือ 1 ชัน ลดความดัน
<i>Persicaria hydropiper</i> Delarbre	ผักไผ่น้ำ	Polygonaceae	นำใบมาตำพอกแก้กลากเกลื้อน
<i>Phrynium pubinerve</i> Blume	ดอกสาต	Marantaceae	เหง้าต้มน้ำแก้กินผิด
<i>Phyllanthus acidus</i> Skeels	มะขม	Euphorbiaceae	ยอดอ่อน ใบอ่อนกินเป็นผัก ผลมีรสเปรี้ยว

<i>Phyllanthus emblica</i> L.	มะขามป้อม	Euphorbiaceae	ผล เป็นผลไม้ ปมเดี่ยว หรือ ต้มกินแก้เจ็บคอ แก้กระหายน้ำ แก้ไอ แก้หวัด เป็นยาบำรุง แก้เลือดออกตามไรฟัน
<i>Phyllanthus niruri</i> L.	หญ้าไต้ใบ	Euphorbiaceae	ทั้งต้นต้มน้ำดื่มเป็นยาแก้ไข้หวัดใหญ่ แก้พิษไข้ทุกชนิด บำรุงธาตุ แก้ท้องร่วง เป็นยาระงับความร้อน แก้ไอ คั้นน้ำทางและกากพอกแก้ปวดฝี แก้ฟกชวม
<i>Phyllodium pulchellum</i> Desv.	เกล็ดปลาช่อน	Papilionaceae	ใช้ทั้ง ใบและรากต้มน้ำดื่มแก้ปวดบวม หรือต้มอาบแก้ปวดเมื่อยตามร่างกาย
<i>Phyllodium</i> sp.	เกล็ดปลา	Papilionaceae	ทั้งต้น 1 กำมือต้มอาบ ก่อนอาบให้ดื่ม น้ำยา ก่อน 3 คำ แล้วจึงอาบรักษาอาการบวม
<i>Pinus kesiya</i> Royle ex Gorden	สนสามใบ	Pinaceae	เปลือก นำมา 1 กำมือมัดรวมกับ สมุนไพรอื่น ๆ ต้มอาบอาบหลังคลอด
<i>Piper chaba</i> Hunt.	ดีปลี	Piperaceae	ดอกหรือผล ช่วยให้เจริญอาหาร บำรุงธาตุ เถา แก้ปวดฟัน ฝนกับน้ำแก้ฟกชวม ต้น แก้เสมหะพิการ
<i>Piper ribesioides</i> Wall.	สะค้าน	Piperaceae	ผู้ชายใช้เครื่องหอมเหล้าบำรุงกำลัง เพศหญิงใช้ใบกินขับเลือดลม โดยเอาใบมาต้มกิน
<i>Piper sarmentosum</i> Roxb.	ชะพลู	Piperaceae	รากรสเผ็ดร้อน ขับเสมหะให้ตกทางทวารหนัก เจริญอาหาร แก้ปวดท้องแน่นจุกเสียด รักษาโรคบิด เจริญอาหาร ขับเสมหะ ใบอ่อน ยอดอ่อนรับประทานเป็นผักสดร่วมกับน้ำพริก แกงแคร่วมกับผักชนิดอื่นๆ ใบ เจริญอาหาร ขับเสมหะ แก้บิด รากชะพลู 1 กำมือ หรือใช้ผล 2-3 หยิบมือ ต้มกับน้ำ 2 แก้ว เคี้ยวให้เหลือครึ่งหนึ่ง รับประทานครั้งละ ¼ ถ้วยตรง
<i>Plantago major</i> L.	หญ้าเอ็นชืด	Plantaginaceae	ทั้งต้น ต้มน้ำดื่มแก้กระษัย ปวดเมื่อยตามร่างกาย
<i>Plantago major</i> L.	หญ้าเอ็นชืด	Plantaginaceae	กินได้เป็นผัก
<i>Pluchera indica</i> Less.	ขลุ้	Asteraceae	ลำต้นต้มน้ำดื่มแก้กระษัย
<i>Plumbago indica</i> L.	เจตมูลเพลิงแดง	Plumbaginaceae	รากต้มน้ำดื่มแก้บำรุงธาตุ ขับลม แก้ไข้ ใจข้อ

<i>Plumbago zeylanica</i> L.	เจตมูลเพลิงขาว	Plumbaginaceae	รากค้ำกินแก้บำรุงธาตุ ขับลม แก้ไข้ ใจซ้อ
<i>Polygonum odoratum</i> Lour.	ผักไผ่	Polygonaceae	ยอดอ่อนเป็นผัก
<i>Portulaca oleracea</i> L.	ผักเบี้ยใหญ่	Portulacaceae	ทั้งต้น 1 กำมือ ต้มอาบแก้ทรงตานขโมย
<i>Protium serratum</i> Engl.	มะแฟน	Burseraceae	ผลไม้
<i>Prunus cerasoides</i> D.Don	นางพญาเสือโคร่ง	Rosaceae	เปลือกค้ำน้ำค้ำแก้ปวดท้อง เปลือกทาแผลไฟไหม้เพื่อบรรเทาอาการแสบร้อน
<i>Psidium guajava</i> L.	ฝรั่ง	Myrtaceae	กินผล
<i>Psidium guajava</i> L.	ฝรั่ง	Myrtaceae	ยอดอ่อน 1 กำมือ ต้มน้ำ 3 ชัน ให้เหลือ 1 ชันแล้วดื่มรักษาท้องร่วง
<i>Punica granatum</i> L.	ทับทิม, มะก้อ	Punicaceae	ผลกินได้
<i>Punica granatum</i> L.	ทับทิม, มะก้อ	Punicaceae	ยอดอ่อน ใช้ 1 กำมือ ต้มกับน้ำ 3 ชัน ให้เหลือ 1 ชัน ดื่มรักษาอาการท้องร่วง
<i>Raphanus sativus</i> Linn. var. <i>caudatus</i> Alef	ผักขี้หูด	Brassicaceae	ดอกและผัก กินเป็นผัก ใส่แกงแค
<i>Raphistemma hooperianum</i> Decne.	ข้าวสาร	Asclepiadaceae	ดอกใช้แกง ลวกจิ้มกับน้ำพริก
<i>Sambucus javanica</i> Reinw. ex Blume	สะพ้านกั้น	Caprifoliaceae	รากค้ำน้ำค้ำแก้พิษไข้ ใบประคบ แก้ช้ำปวดบวม
<i>Saurauia roxburghii</i> Wall.	सानเห็บ	Actinidiaceae	กิ่ง เปลือกลำต้น ค้ำแก้กินผิด
<i>Scoparia dulcis</i> L.	กรดน้ำ	Scrophulariaceae	ทั้งต้น 1 กำมือ นำมาสูมหรืออบบริเวณที่เป็นผื่นรักษาผื่นคันจากตัวนุง
<i>Sechium edule</i> Sw.	ฟักแม้ว	Cucurbitaceae	ยอดอ่อนและผลเป็นผัก
<i>Shorea obtusa</i> Wall. ex Bl.	เต็ง	Dipterocarpaceae	เปลือกใช้ค้ำแก้ปวดท้อง เป็นยาสมานแผล
<i>Shorea siamensis</i> Miq.	รัง	Dipterocarpaceae	เปลือกใช้ค้ำแก้ท้องเสีย ท้องเดิน ลำไส้อักเสบ
<i>Sida acuta</i> Burm.f.	หญ้าขัด	Malvaceae	รากค้ำน้ำค้ำแก้ปัสสาวะขัด

<i>Solanum spirale</i> Roxb.	ผักคืด	Solanaceae	ยอดอ่อนใช้แกง
<i>Solanum torvum</i> Sw.	มะเขือพวง	Solanaceae	ผลอ่อนแกง หรือกินกับน้ำพริก
<i>Spondias pinnata</i> Kurz	มะกอก	Anacardiaceae	กินยอดอ่อน ใบอ่อนเป็นผักกับน้ำพริก กินผลสุก
<i>Stephania suberosa</i> Forman	บอระเพ็ดพุงช้าง	Menispermaceae	ต้มน้ำดื่มแก้ท้องร่วง
<i>Stephania venosa</i> Spreng.	กลิ้งกลางดง	Menispermaceae	ต้มน้ำลดไข้
<i>Syzygium cumini</i> (L.) Skeels	ห้ว	Myrtaceae	แก้ท้องเดินในเด็ก ผลสุกรสฝาด หวาน เปรี้ยว 3 ลูก คั้นน้ำได้ 1 ช้อนชา ผสมกับนม แก้ว เปลือกของต้นห้ว ต่อด้านเชื้อแบคทีเรีย เปลือกหุ้มลำต้น แก้อาการท้องร่วง รักษาอาการโรค บิด
<i>Syzygium malaccense</i> (L.) Merr. & L.M. Perry	ชมพู	Myrtaceae	กินใบอ่อนกับน้ำพริก กินผลสุก
<i>Tacca chantrieri</i> Andre'	ค้างคาวดำ	Taccaceae	รากต้มน้ำดื่มแก้ปวดเมื่อย
<i>Tacca chantrieri</i> Andre'	ค้างคาวดำ	Taccaceae	เอารากต้มใส่แผล หรือทั้งรากและลำต้นต้มรวมกัน รักษาอาการบาดเจ็บต่าง ๆ
<i>Tadehagi triquetrum</i> Ohashi	ม้าแม่กำ	Papilionaceae	ใช้ต้มน้ำหรือราก อาจจะสดหรือแห้งก็ได้ ต้มกินเพื่อบำรุงร่างกาย
<i>Tamarindus indica</i> Linn.	มะขาม	Papilionaceae	ยอดอ่อนคอกอ่อน ยำ กินผลอ่อน ผลแก่ใช้เนื้อประกอบอาหาร
<i>Telosma minor</i> Craib	ขจร	Asclepidaceae	ยอดอ่อน และคอก กินเป็นผักสด หรือลวกกินกับน้ำพริก
<i>Terminalia bellirica</i> Roxb.	สมอพิเภก	Combretaceae	เปลือกลำต้นต้มน้ำดื่มแก้ปวดท้อง
<i>Terminalia chebula</i> Retz. var. <i>chebula</i>	สมอไทย	Combretaceae	เปลือกลำต้น ใช้ต้มแก้ปวดฟัน
<i>Thunbergia laurifolia</i> Lindl.	รางจืด	Acanthaceae	ลำต้นต้มน้ำดื่มแก้อาการกินผิด ขับสารพิษ
<i>Thysanolaena maxima</i> Kuntze.	หญ้านวดอง	Poaceae	ก้านใบอ่อนกินแก้ท้องอืด ใบใช้ห่อขนม

<i>Tinospora crispa</i> (L.) Miers ex Hook.f.	บอระเพ็ด	Menispermaceae	เถา ดอกเดี่ยว 1 ถ้วย ต้มครั้งละ 1 ซ้อนชา กินแก้ไข้ ลดเสมหะ หรือ ใช้เถาหรือต้นสด ครั้งละ 30-40 กรัม ตำคั้นเอาน้ำคั้นกับน้ำ โดยใช้น้ำ 3 ส่วน ต้มเคี่ยวให้เหลือ 1 ส่วน ไปรักษาพยาธิในท้อง ผล รักษาไข้พิษอย่างแรง และแก้ไข้เป็นพิษ ต้มก่อนอาหารวันละ 2 ครั้ง เช้าและเย็น หรือเวลามีอาการ
<i>Tinospora crispa</i> Miers ex Hook.f. & Thomson	บอระเพ็ด	Menispermaceae	แก้เบาหวาน ลดความดัน
<i>Toddalia asiatica</i> Lam.	เครื่องห้า	Rutaceae	ตำต้นต้มน้ำคั้นแก้ปวดเมื่อย
<i>Toddalia asiatica</i> Lam.	เครื่องห้า	Rutaceae	ใบอ่อน และช่อดอกอ่อนกินเป็นผัก
<i>Trevesia palmata</i> Vis.	ต่างหลวง	Araliaceae	ดอกอ่อนแกง สดวกินกับน้ำพริก
<i>Vernonia cinerea</i> Less.	หมอน้อย	Asteraceae	ทั้งต้น 1 กำมือ พอกหรือประคบรักษาบาดทะยัก
<i>Vernonia volkameriifolia</i> Wall. ex DC.	ยาแก้	Asteraceae	รากยาวประมาณ 1 ซม. ผนกับเกลือรับประทานรักษาท้องผูก
<i>Xanthium stumarium</i> L.	กระชับ	Asteraceae	ทั้งต้น 1 กำมือ รวมกับสมุนไพรอื่น ต้มดื่มรักษาอาการเป็นน้ำ
<i>Xylia xylocarpa</i> Taub. var. <i>kerii</i> Niels.	แดง	Mimosaceae	ใบอ่อนกินได้ เมล็ดใช้ถั่วกิน
<i>Zea mays</i> Linn.	ข้าวโพด	Poaceae	ผลอ่อนกินเป็นผัก ผลกินเป็นอาหารหลัก
<i>Zingiber montanum</i> Link.ex Dietr.	ไพล	Zingiberaceae	เหง้า 1 กำมือ ต้มอาบร่วมกับสมุนไพรอบหลังคลอด ขับประจำเดือนให้สะดวก เหง้าสดทาแก้ฟกช้ำบวม เส้นตึง
<i>Zingiber officinale</i> Rosc.	ขิง	Zingiberaceae	หัวใต้ดิน ปรงอาหาร เป็นผักจิ้ม
<i>Zingiber zerumbet</i> Smith	กระตือ	Zingiberaceae	หน่ออ่อน ช่อดอกอ่อน ต้มกินกับน้ำพริก แก้อาการปวดท้อง
<i>Zizyphus oenoplia</i> Mill. var <i>oenoplia</i>	เล็บเหยี่ยว	Rhamnaceae	เปลือก 1 กอบมือ ใช้ต้มอาบแก้ผื่นคัน

ตารางที่ 4.2 รายชื่อพันธุ์พืชและการใช้ประโยชน์ หมู่บ้านเอียง

ชื่อวิทยาศาสตร์	ชื่อทั่วไป	ชื่อวงศ์	การใช้ประโยชน์
<i>Acacia farnesiana</i> Willd.	กระถินเทศ	Mimosaceae	เมล็ดกินเป็นผัก
<i>Acacia pennata</i> subsp. <i>insuavis</i> Niel.	ชะอม	Mimosaceae	ยอดอ่อน ไล่แมลง หรือลวกเป็นผักจิ้ม
<i>Acanthopanax trifoliatum</i> Merr.	ผักเป๋ม	Araliaceae	ยอดอ่อน ไล่แมลงหรือกินเป็นผัก
<i>Acmella oleracea</i> R.K. Jansen	ผักเผ็ด	Asteraceae	ใบตำทานแก้โรคผิวหนัง
<i>Acmella oleracea</i> R.K.Jansen	ผักเผ็ด	Asteraceae	ใบอ่อน ไล่แมลงหรือเป็นผักจิ้ม
<i>Adenanthera pavonina</i> L.	มะกล่ำตาช้าง	Mimosaceae	ยอดอ่อน ต้มจิ้ม น้ำพริก
<i>Adenostemma lavenia</i> Kuntze	เถี่ยวหมู	Asteraceae	ยอดอ่อน กินกับลาบ
<i>Alangium hexapetalum</i> Lam	ปฐู	Alangiaceae	แก้จุกเสียด ท้องร่วง บำรุงธาตุไฟ แก้หอบหืดและแก้ไอ
<i>Allium ascalonicum</i> L.	หอมแดง	Liliaceae	ทั้งต้น ไล่แมลงเป็นเครื่องเทศ
<i>Allophylus cobbe</i> Rieu	ต่อใส่	Sapindaceae	แก่นต้มน้ำดื่มแก้แพ้ท้อง
<i>Alpinia galanga</i> Sw.	ข่า	Zingiberaceae	เหง้าเป็นเครื่องเทศ ดอกอ่อน ต้มเป็นผักจิ้ม
<i>Amalocalyx microlobus</i> Pierre ex Spire	หยั่งสมุทร	Apocynaceae	กินผลเป็นผลไม้
<i>Amaranthus lividus</i> L.	ผักขม	Amaranthaceae	ราก แขน้ำดื่มรักษาอาการเบื่ออาหาร
<i>Amaranthus lividus</i> L.	ผักขม	Amaranthaceae	ยอดอ่อน ลวกจิ้ม น้ำพริก
<i>Amaranthus spinosus</i> L.	ผักขมหนาม	Amaranthaceae	ราก แขน้ำดื่ม รักษาอาการเบื่ออาหาร

<i>Amaranthus spinosus</i> L.	ผักขมหนาม	Amaranthaceae	ต้นอ่อนใช้แกง หรือผัดเป็นผัก
<i>Ampelocissus martinii</i> Planch.	ส้มกุ้ง	Vitidaceae	ยอดอ่อนกินสด รสเปรี้ยว
<i>Annona reticulata</i> L.	น้อยโหน่ง	Annonaceae	ผลสุกกินเป็นผลไม้
<i>Antidesma acidum</i> Retz.	มะเมีสร้อย	Euphorbiaceae	กินผลสุก
<i>Arachis hypogaea</i> L.	ถั่วลิสง	Papilionaceae	ผลต้มกินเป็นเมล็ด
<i>Artocarpus heterophyllus</i> Lamk.	ขนุน	Moraceae	ผลอ่อนแกงกิน ผลสุกกินเป็นผลไม้
<i>Asclepias curassavica</i> L.	ไฟเดือนห้า	Asclepiadaceae	ยางขาวทาสมานแผลในปาก
<i>Averrhoa carambola</i> L.	มะเฟือง	Averrhoaceae	กินผล
<i>Baccaurea ramiflora</i> Lour.	มะไฟป่า	Euphorbiaceae	เปลือกต้นแช่น้ำคั้นแก้พิษคางคก
<i>Baccaurea ramiflora</i> Lour.	มะไฟป่า	Euphorbiaceae	กินผลสุก
<i>Barleria lupulina</i> Lindl.	เสลดพังพอน	Acanthaceae	ใบตำละเอียด พอกบาดแผลที่ถูกงูกัดหรือแมงป่องต่อย
<i>Bauhinia variegata</i> L.	เสี้ยวดอกขาว	Caesalpiniaceae	ดอกและยอดอ่อนใส่แกงหรือเป็นผักจิ้ม
<i>Begonia inflata</i> C.B.Clarke	ส้มกุ้ง	Begoniaceae	ยอดอ่อนเป็นผักจิ้มสด
<i>Benincasa hispida</i> Cogn.	ผักหม่น	Cucurbitaceae	ผลใส่แกงหรือผัด
<i>Blumea balsamifera</i> DC.	หนาดใหญ่	Asteraceae	ใบต้มอบไอน้ำให้ผู้หญิงอยู่ไฟ
<i>Brassica chinensis</i> Jusl.	ผักกาดขาว	Apiaceae	ทั้งต้นเป็นผัก ใส่แกงหรือเป็นผักจิ้ม
<i>Caesalpinia mimosoides</i> Lamk.	ผักปู้ย่า	Caesalpiniaceae	ดอกและยอดสดกินเป็นผักจิ้ม
<i>Caesalpinia sappan</i> L.	ฝาง	Caesalpiniaceae	แก่นต้นและรากเคี้ยวหั่นต้มน้ำคั้นแก้ไข้ใน

<i>Cajanus cajan</i> Millsp.	ถั่วแระ	Papilionaceae	ผลต้มกินเมล็ด
<i>Camelia sinensis</i> Kuntze var. <i>assamica</i> Kitam.	ชาป่า	Theaceae	ใบหมักไว้ เคี้ยวหรืออม
<i>Capsicum frutescens</i> L.	พริก	Solanaceae	ผลเป็นเครื่องเทศปรุงอาหาร
<i>Carica papaya</i> L.	มะละกอ	Caricaceae	กินผล
<i>Castanopsis diversifolia</i> King	ก่อหลวง	Fagaceae	เปลือกคั้นอมแก้ปวดฟัน
<i>Catimbum speciosum</i> Holtt.	ข่าคม	Zingiberaceae	เหง้าข่าคม และประจ้งแช่น้ำดื่มถ่ายพยาธิ
<i>Celastrus paniculata</i> Willd.	มะแตกเครือ	Celastraceae	ยอดอ่อนลวกเป็นผักจิ้ม
<i>Centella asiatica</i> Urb.	บัวบก	Apiaceae	ทั้งต้นกินเป็นผัก
<i>Centella asiatica</i> Urban	บัวบก	Apiaceae	ทั้งต้นต้มน้ำดื่มแก้ปวดบวม
<i>Chloranthus erectus</i> Verde.	หอมไก่	Chloranthaceae	รากต้มน้ำดื่มแก้ปวดเมื่อย
<i>Chromolaena odorata</i> R.M.King & H.Rob.	สาบเสือ	Asteraceae	ใบขี้พอกแผลช่วยห้ามเลือด
<i>Cinnamomum</i> sp.	อบเชย	Lauraceae	เปลือกต้มน้ำอาบสำหรับสตรีหลังคลอด
<i>Citrus aurantifolia</i> Swing.	มะนาว	Rutaceae	ผลปรุงรสอาหาร
<i>Citrus maxima</i> Merr.	ส้มโอ	Rutaceae	ผลแก่กินเป็นผลไม้
<i>Clerodendrum chinense</i> Mabb.	นางแย้ม	Verbenaceae	แก้ปวดข้อ เหน็บชา ริดสีดวงหลอดลมอักเสบ ฝักภายใน
<i>Clerodendrum viscosum</i> Vent.	นางแย้มขาว	Verbenaceae	ยอดอ่อนลวกเป็นผักจิ้ม
<i>Coccinia grandis</i> Voigt.	ตำลึง	Cucurbitaceae	ยอดอ่อนใส่แกง ผักหรือลวกเป็นผักจิ้ม
<i>Coix lachryma-jobi</i> L.	เด็ดย	Poaceae	เมล็ดต้มน้ำกิน

<i>Coix puellarum</i> Bal.	เดือยหิน	Poaceae	รากต้มรวมกับแก่นต้นฝางต้มแก้ไข้ใน
<i>Connarus semidecandrus</i> Jack	ถอบแถบเครือ	Connaraceae	รากฝนน้ำดื่ม แก้ท้องร่วง
<i>Conyza sumatrensis</i> Walker	หญ้าลอม	Asteraceae	ยอดอ่อนต้มเป็นผักจิ้ม
<i>Coriandrum sativum</i> L.	ผักชี	Apiaceae	ทั้งต้นเป็นเครื่องเทศ
<i>Costus speciosus</i> Smith	เอื้องหมายนา	Costaceae	เหง้าต้มน้ำดื่มแก้ปวดเมื่อย
<i>Crassocephalum crepidioides</i> S.Moore	ผักกาดข้าง	Asteraceae	ยอดอ่อนต้มเป็นผักจิ้ม
<i>Crateva religiosa</i> Ham.	กุ่มบก	Capparidaceae	ยอดอ่อนหมักดองเป็นผักจิ้ม
<i>Croton cascarilloides</i> Raeusch.	เปล้าหลังเงิน	Euphorbiaceae	ใบตำพอกแผลวัวควายช่วยสมานแผลและไล่แมลง
<i>Croton oblongifolius</i> Roxb.	เปล้าใหญ่	Euphorbiaceae	ใบอังให้ผู้น้ำอยู่ไฟ
<i>Curcuma domestica</i> Valetton	ขมิ้นชัน	Zingiberaceae	เหง้าเป็นเครื่องเทศ
<i>Dendrocalamus strictus</i> Nees	ไผ่ชาง	Poaceae	หน่อไม้ไล่แกงหรือเป็นผักจิ้ม
<i>Desmodium renifolium</i> Schindl. var. <i>bolatum</i> Ohashi	เสี้ยว	Papilionaceae	ทั้งต้นต้มน้ำอาบแก้ตัวบวม
<i>Dioscorea alata</i> L.	มันเสา	Dioscoreaceae	ลำต้นใต้ดินต้มหรือนึ่งกิน
<i>Diplazium esculentum</i> Sw.	กุศน้ำ	Athyriaceae	ยอดอ่อนใส่แกงหรือเป็นผักจิ้ม
<i>Dischidia major</i> Merr.	จุกโรหิณี	Asclepiadaceae	เครือต้มน้ำดื่มแก้จุกเสียด
<i>Disporopsis</i> sp.		Liliaceae	ทั้งต้นต้มน้ำอาบให้แม่และลูกหลังคลอดสุขภาพแข็งแรง
<i>Eclipta prostrata</i> L.	กระเม็ง	Compositae	ทั้งต้นต้มน้ำอาบ ใช้น้ำช่วยให้ร่างกายอบอุ่น

<i>Elephantopus scaber</i> Linn.	โคไม่รู้อุ้ม	Asteraceae	รากตากแห้งบดใส่เหล้า
<i>Eleusine coracana</i> Gaertn.	ข้าวป่างสามง่าม	Poaceae	เมล็ดหมักเหล้าอุ
<i>Eleusine indica</i> Gaertn.	หญ้าตีนกา	Poaceae	รากหญ้าปากควาย หญ้าคา มะแว้งขม หญ้าขัด ผักคืด คับหมื่นน้อย ข้าวเป็ง ชนิดละ 3 ราก ใส่ข้าวสาร 7 เมล็ด เชน้ำดื่ม ดด ไข่เด็ก
<i>Entada rheedii</i> Spreng	สะบ้า	Papilionaceae	กินยอดอ่อน
<i>Eryngium foetidum</i> L.	ผักชีฝรั่ง	Apiaceae	ใบเป็นเครื่องเทศ
<i>Erythrolalum scandens</i> Bl.	ผักฮาก	Olaaceae	ยอดอ่อนใส่แกง
<i>Euodia viticina</i> Wall.	มะปิ่นดำ	Rutaceae	ยอดอ่อนเป็นผักจิ้ม
<i>Euphorbia ligularia</i> Roxb.	ส้มเช้า	Euphorbiaceae	ใบอมแก้ปวดฟัน
<i>Euphorbia nerifolia</i> L.	ส้มเช้า	Euphorbiaceae	ใบอมแก้ปวดฟัน
<i>Ficus auriculata</i> Lour.	เดื่อหัว	Moraceae	ใบอ่อนใส่แกง ผลกินสด
<i>Gardenia sootepensis</i> Hutch.	กำมอกหลวง	Rubiaceae	ผลสุกกระพาะเปลือกออก กินเนื้อในเมล็ด
<i>Garuga pinnata</i> Roxb.	หวัด	Burseraceae	เปลือกต้นเป็นเครื่องเทศใส่ต้มหรือลาบ
<i>Gigantochloa albociliata</i> Munro	ไผ่ไร่	Poaceae	หน่อไม้ใส่แกงหรือเป็นผักจิ้ม
<i>Gymnema inodorum</i> Decne.	ผักเขียงดา	Asclepiadaceae	ยอดอ่อนใส่แกงหรือเป็นผักจิ้ม
<i>Hibiscus rosa-sinensis</i> L.	ชบา	Malvaceae	รากชบาและเหง้าแห้งต้มน้ำดื่มรักษาอาการประจำเดือนมาไม่ปกติ
<i>Homonoia riparia</i> Lour.	ไคร้หน้า	Euphorbiaceae	ยอดอ่อนกินเป็นผักสด

<i>Imperata cylindrica</i> Beauv.	หญ้าคา	Poaceae	รากหญ้าคา หญ้าปากควาย มะแว้งขม หญ้าจัด ผักคืด ถับนมื่นน้อย ข้าวเป็ง ชนิดละ 3 รากใส่ข้าวสาร 7 มล็ด แช่น้ำดื่มลดไข้ในเด็ก
<i>Kalanchoe pinnata</i> Pers.	คว่ำตายหงายเป็น	Crassulaceae	ใบตำละเอียดใส่น้ำมันเลียงผานวดแก้เคล็ดขจัดยอก หรือปวดข้อ
<i>Lablab purpureus</i> Sweet	ถั่วแปบ	Papilionaceae	ผลอ่อนผัดหรือเป็นผักจิ้ม
<i>Lasia spinosa</i> Thwaites	ผักหนาม	Araceae	ดอกและยอดอ่อนใส่แกงหรือต้มเป็นผักจิ้ม
<i>Lepisanthes rubiginosa</i> Lecnh.	มะหวด	Sapindaceae	ผลสุกกินเป็นผลไม้
<i>Lithocarpus</i> sp.	ก่อ	Fagaceae	ใบอ่อนเคี้ยว และอมแก้ปวดฟัน
<i>Luffa acutangulata</i> Roxb.	บวบเหลี่ยม	Cucurbitaceae	ผักใส่แกงหรือต้มเป็นผักจิ้ม
<i>Lycopersicon esculentum</i> Mill.	มะเขือเทศ	Solanaceae	ผลกินเป็นผัก
<i>Maesa ramentacea</i> A.DC.	ข้าวสารหลวง	Myrsinaceae	ยอดอ่อนใส่แกง
<i>Mallotus barbatus</i> Muell. Arg.	ตองเต้า	Euphorbiaceae	รากต้มน้ำดื่มแก้ท้องร่วง
<i>Mangifera indica</i> L.	มะม่วง	Anacardiaceae	ผลกินเป็นผลไม้
<i>Markhamia stipulata</i> Seem.	แคหางค่าง	Bignoniaceae	ดอกต้มเป็นผักจิ้ม
<i>Melicope pteleifolia</i> Hartley	เพี้ยกระติง	Rutaceae	ใบตำรวมกับเหง้าไพลทาร์กษาโรคผิวหนัง
<i>Mentha cordifolia</i> Opiz.	สะระแหน่	Lamiaceae	ใบเป็นเครื่องเทศ
<i>Microcos paniculata</i> Roxb.	พลับพลา	Tiliaceae	เปลือกต้นส่วนในแช่น้ำดื่มแก้อาหารเป็นพิษ

<i>Milletia extensa</i> Benth.	ถั่วเครือ	Papilionaceae	แก่นต้นคองเหล้ารวมกับ เจตมูลเพลิงแดง และราก หอม ไม้ ดื่มน้ำ รุงกำลัง
<i>Mimosa pudica</i> L.	ไมยราบ	Mimosaceae	รากต้มน้ำอาบ แก้ตัวบวม
<i>Momordica charantia</i> L.	มะระขี้นก	Cucurbitaceae	ผลอ่อนได้แกงหรือเป็นผักจิ้ม
<i>Ocimum gratissimum</i> Linn.	กระเพราช้าง	Lamiaceae	ใบเป็นเครื่องเทศ
<i>Oroxylum indicum</i> Vent.	เพกา	Bignoniaceae	เมล็ดต้มน้ำดื่ม รักษาวัณโรค
<i>Oroxylum indicum</i> Vent.	เพกา	Bignoniaceae	ฝักย่างไฟจุ่มน้ำพริก
<i>Oryza sativa</i> L.	ข้าว	Poaceae	เมล็ดข้าว หุงต้มกิน
<i>Oxalis corniculata</i> L.	ส้มกบดอกเหลือง	Oxalidaceae	ทั้งต้นตำพอกแผลไฟไหม้หรือน้ำร้อนลวก
<i>Pachyrhizus erosus</i> Urb.	มันแกว	Papilionaceae	รากสะสมอาหารกินสดเป็นผลไม้
<i>Parabaena sagittata</i> Miers ex Hook.f.	ผักหนังก	Menispermaceae	ยอดอ่อนและดอกใส่แกง
<i>Pavetta tomentosa</i> Roxb. ex Sm.	ข้าวสารป่า	Rubiaceae	ใบต้มน้ำทาแก้คัน
<i>Peliosanthes tetra</i> Andr.	สามสิบ	Liliaceae	ต้นต้มน้ำอาบรักษาอาการตัวบวม
<i>Perilla frutescens</i> Britt.	งาช้าง	Lamiaceae	เมล็ดโรยหน้าขนม
<i>Periscaria chinensis</i> H.Gross.	เอื้องพีคม่า	Polygonaceae	ผลกินสด
<i>Peristrophe lanceolaria</i> Nees	ข้าวฮ่อม	Acanthaceae	รากฝนกับเหล้า แก้ชางในเด็ก
<i>Phlogacanthus curviflorus</i> Nees	ฮ่อมจ้าง	Acanthaceae	ยอดอ่อนนึ่งกินกับน้ำพริก
<i>Phyllanthus pulcher</i> Wall ex Muell Arg.	ว่านธรณีสาร	Euphorbiaceae	ลำต้นอมแก้ปวดฟัน

<i>Physalis minima</i> L.	หญ้าต่อมต้อก	Solanaceae	ทั้งต้นคั้นน้ำคั้นแก้ตัวบวม
<i>Physalis minima</i> L.	หญ้าต่อมต้อก	Solanaceae	ทั้งต้นคั้นน้ำคั้นแก้ตัวบวม
<i>Piper betel</i> L.	พลู	Piperaceae	ใบกินกับหมาก
<i>Piper</i> sp.	ชะพลูป่า	Piperaceae	รากคั้นน้ำคั้นแก้ไอ
<i>Piper sarmentosum</i> Roxb	ชำพลู	Piperaceae	ใบใส่แกง
<i>Plectranthus amboinicus</i> Spreng.	เนียมหูเสือ	Lamiaceae	กินกับน้ำพริกเป็นผัก
<i>Plumbago indica</i> L.	เจตมูลเพลิงแดง	Plumbaginaceae	ต้นเจตมูลเพลิงแดง รากหอมไม้ แก่นต้นช้อสะพาย ควาย และแก่นต้นจะค้ำนผา ดอกเหล้าคั้น บำรุงกำลัง
<i>Polygonum odoratum</i> L.	ผักไผ่	Polygonaceae	ยอดอ่อนกินเป็นผักสด
<i>Psidium guajava</i> L.	ฝรั่ง	Myrtaceae	ใบ กิ่ง แขน้ำคั้นแก้ท้องเสีย
<i>Quisqualis indica</i> L.	เล็บมือนาง	Combretaceae	รากคั้นน้ำคั้นช่วยถ่ายพยาธิในเด็ก
<i>Rhaphanus sativus</i> L. var. <i>caudatus</i> Alef.	ผักขี้หูด	Apiaceae	ดอกและผักใส่แกง
<i>Rhus javanica</i> var. <i>chinensis</i> T.Yamaz.	ส้มผด	Anacardiaceae	ผลกินสดหรือใส่แกง รสเปรี้ยว
<i>Rubus leucanthus</i> Hance	หมักทุ่ม	Rosaceae	กินผลสุก
<i>Rubus leucanthus</i> Hance	หมักทุ่ม	Rosaceae	รากคั้นน้ำคั้น รักษาโรคมะเร็ง
<i>Rubus sorbifolius</i> Maxim	มะไข่ญี่ปุ่น	Rosaceae	รากรวมกับรากปุงจืดคั้นน้ำคั้นรักษาโรคริดสีดวงทวารหนัก
<i>Sambucus simpsonii</i> Rehd.	อุน	Caprifoliaceae	กิ่งและใบอังไฟพอร้อน โปะบริเวณที่ปวดช่วยบรรเทาได้
<i>Sauropus androgynus</i> Merr.	ผักหวานบ้าน	Euphorbiaceae	ยอดอ่อนใส่แกง

<i>Schumanianthus dichotomus</i> Gagnep.	แห่ียง คล้า	Maranthaceae	เหง้าแห่ียง และรากชบาต้มน้ำดื่มรักษาอาการประจำเดือนมาไม่ปกติ
<i>Senna alata</i> (L.) Roxb.	ชุมเห็ดเทศ	Caesalpinaceae	ใบตำละเอียดอ้งไฟ ทารักษาโรคผิวหนัง
<i>Senna sophrena</i> (L.) Roxb.	เก็ด	Caesalpinaceae	ยอดอ่อนต้มน้ำดื่มเป็นผักจิ้ม
<i>Senna tora</i> (L.) Roxb.	ชุมเห็ดไทย	Caesalpinaceae	รากต้มน้ำดื่ม มะแว้งขม หญ้าขี้ด หญ้าคา ผักคืด หญ้าปากควาย และข้าวเป้ง แขน้ำดื่มช่วยลดไข้
<i>Sesbania grandiflora</i> Desv.	แคบ้าน	Papilionaceae	ดอกและยอดอ่อนใส่แกงหรือเป็นผักจิ้ม
<i>Sida rhombifolia</i> L.	หญ้าขี้ด ใบป้อม	Malvaceae	รากหญ้าขี้ด มะแว้งขม หญ้าคา ผักคืด ลับหมื่นน้อย หญ้าปากควาย ข้าวเป้ง ชนิด ละ 3 ราก แขน้ำดื่ม ลดไข้เด็ก
<i>Solanum indicum</i> L.	มะแว้งขม	Solanaceae	รากหญ้าขี้ด มะแว้งขม หญ้าคา ผักคืด ลับหมื่นน้อย หญ้าปากควาย ข้าวเป้ง ชนิด ละ 3 ราก แขน้ำดื่ม ลดไข้เด็ก
<i>Solanum erianthum</i> D. Don	ข้าวเป้ง	Solanaceae	รากหญ้าขี้ด มะแว้งขม หญ้าคา ผักคืด ลับหมื่นน้อย หญ้าปากควาย ข้าวเป้ง ชนิด ละ 3 ราก แขน้ำดื่ม ลดไข้เด็ก
<i>Solanum spirale</i> Roxb.	ผักคืด	Solanaceae	รากหญ้าขี้ด มะแว้งขม หญ้าคา ผักคืด ลับหมื่นน้อย หญ้าปากควาย ข้าวเป้ง ชนิด ละ 3 ราก แขน้ำดื่ม ลดไข้เด็ก
<i>Solanum spirale</i> Roxb.	ผักคืด	Solanaceae	ยอดอ่อนใส่แกง
<i>Solanum torvum</i> L.	มะเขือพวง	Solanaceae	ผลใส่แกงหรือต้มน้ำดื่มเป็นผักจิ้ม
<i>Solanum xanthocarpum</i> Schrad & Wendl.	มะเขือขื่น	Solanaceae	ผลใส่แกงหรือเป็นผักจิ้ม
<i>Spondias pinnata</i> Kurz	มะกอก	Anacardiaceae	เปลือก นำมาต้มน้ำดื่ม รักษาอาการเบื่ออาหาร

<i>Sterculia laevis</i> Wall. ex Hook. var. <i>lanceolata</i> Phlengkklai	ลิ้นจี่	Sterculiaceae	รากค้ำน้ำค้ำบำรุงครรภ์
<i>Tacca chantrieri</i> Andr.	ตั้ง	Taccaceae	เหง้าตากแห้ง ฝนน้ำค้ำแก้เบื่ออาหาร
<i>Tacca plantaginea</i> Drenth	หนวดเสื่อ	Taccaceae	เหง้าค้ำน้ำค้ำรักษาอาการติดฝิ่น
<i>Tadehagi triquetrum</i> Ohashi	ข้าวเม่านก	Papilionaceae	ทั้งต้นตำพอกแผลจ้ำว ควาย ช่วยสมานแผล
<i>Thunbergia lourifolia</i> Lindl.	รางจืด	Thunbergiaceae	ลำต้น ตัดยาวประมาณ 15 ซม. ใช้เป่าหูเวลาหูอื้อ
<i>Thyrsanolaena maxima</i> Ktze.	ตองกง	Poaceae	แก่นในหน่ออ่อนใส่แกง
<i>Trema orientalis</i> Blume	พังแหรใหญ่	Ulmaceae	ยอดอ่อนค้ำเป็นผักจ้ำม
<i>Trevesia plamata</i> Vis	ต้างหลวง	Araliaceae	กินดอกอ่อน
<i>Trichosanthes anguina</i> L.	บวบงู	Cucurbitaceae	ผลใส่แกงหรือเป็นผักจ้ำม
<i>Zanthoxylum limonella</i> Alston	มะเข้	Rutaceae	ผลเป็นเครื่องเทศ
<i>Zingiber montanum</i> Link ex Dietr.	ไพล	Zingiberaceae	เหง้าตำพอกแก้โรคผิวหนัง